

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului:

Pe un an 2 fl. (4 coroane).
Pe o jumătate de an 1 fl. (2 coroane).
Pentru România 10 lei anual.

Abonamentele se fac la „Tipografia”, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Apare în fiecare Duminecă

INSERATE

se primesc în biroul administrației (strada Poplăcii nr. 15).

Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr. a treia oară 5 cr.: și timbru de 30 cr.

Înțelepciunea lor politică.

Când omul este înferbentat de o dorință neiertată a sa, apoi toate lucrurile din lume ce atîrnă dela el, încearcă să le îndrepteze într'acolo, ca să-i fie de ajutor la atingerea dorinței aceleia. Și focul dorinței îi orbește adese-ori judecata așa de mult, cât și cele mai peste putință lucruri, el le vede ca fiind cu putință, și se îndărătnicește cu atât mai mult în încercarea de-a ajunge la ea, cu cât mai mult vede că întârzie împlinirea ei.

Această arătate, această boală a sufletului pățimăș, la nimeni doară nu o putem vedea mai bine, ca tocmai la conducătorii noștri maghiari.

Guvernele lor s'au bolnăvit de dorința neiertată, de-a face în această țeară »Unguri și din petri«, după zisa unui fantast poet al lor. Și de aceea ori-ce fac, ori-ce dreg, tot într'acolo silesc, să facă Unguri din ce nu-s! Mai ales însă în legile aduse de dieta lor, de deputații aleși cu baioneta și cu moneta, se vede bine această strădanie a lor. Toată legea ce se aduce de ei de când au frânele și biciul în mâni, este o mamă pentru Maghiari și pentru cei-ce aplică spre unghurisare, și un glob ferbinte pentru ceialalți. Îl fac ei anume glob ferbinte, ca adevărat să se ardă de el seminișile nemaghiare ce vor fi silite de împrejurări a se atinge de el, — dar' D-zeu întoarce de multe-ori faptele noastre asupra noastră, nu totdeauna e ce se gătește pentru cine se gătește, ci pentru cine nimerește. și de multe-ori cine sapă groapa altuia cade el în ea!

Așa pe pildă făcură legiitorii unguri legile așa zise *politice-bisericești*, cari aveau deosebita chemare a fi pentru popoarele nemaghiare tăietoare, smulgându-le de sub înrîurirea preoției și a bisericii, și împingându-le sub a slujbașilor statului: notari, solgăbirae etc.

În înferbentarea lor, patrioții legiitori, fericiți că au pus ear' prin aceste legi niște șuruburi neamurilor nemaghiare, legau de ele atât de mari nădejdi, încât le numiau »a doua cucerire a patriei«. Căci credeau că prin ele are să meargă maghiarisarea numai zbărâind, și acuși o să fim înghițiți noi toți de mașina maghiarisării!

Și cine s'a tăiat mai rău în ascușul lor? Noi? Nu! Chiar ei și neamul lor. La noi, mulțumită lui D-zeu, urmările rele ale acestor legi nu se prea simt, deși sunt și pot fi multe, — dar' bisericile reformate *ungurești* nu țin de atunci încoace vre-un sinod, vre-un sfat în vre-un an, fără să țipe, se sbiere de mulțimea ranelor ce li-au pricinuit lor aceste legi! Și anume cei-ce le-au votat, protestanții și evangelicii unguri, se vaieră mai rău. Așa și est-an în conventul evangelic (sfatul lor bisericesc anual) ținut la Budapesta, mai săptămânile trecute, președintele conventului vorbind despre urmările ce se simt în biserică lor după legile politice pomenite, a spus-o foarte măhnit, că zău acelea la ei numai bune nu sunt, că le înstrăinează credincioșii și-i strică, lucrează la desfacerea bisericii... »Dar', zice președintele, oamenii să nu fie prea îngrijiiți, că biserică evangelică a trecut ea prin *rele și mai mari*, și a scăpat eară...

Care va să zică: legile politice bisericicești sunt declarate de chiar un fruntaș al bisericii ungurești, de un *rău mare*, decât — că au fost ele și mai mari...

Noi ne însemnăm cuvântul, precum și aceea, că înțelepciunea politică maghiară a dat de ripă și aci, căci voind să facă rău popoarelor și bisericilor nemaghiare, au făcut celui unguresc și bisericilor sale!

Să fim noi numai ținători la ale noastre vechi și bune așezăminte naționale, la *biserica, școala și limba* noastră, și să fim liniștiți, Români, că așa se va dovedi scrintită înțelepciunea politică maghiară în toate încordările ce le face, de a ne sparge și înghiți!

„*Aici*“. Se scrie din *Sebeșul-săsesc*, că la controla militară ținută acolo în una din zilele trecute, patru rezerviști și-au permis luxul să răspundă cu românescul »*aici*« în loc de reglementarul »*hier*« — pentru-ce au fost băgați la închisoare pe câte două zile fiecare din ei. Natural că patrioticele vor zice că e bine așa; pentru-că eșecțiune se poate face numai cu fiii »*nației*«, singură alcătuitoare de stat și singură stăpână pe această țeară.

Înfrățire croato-maghiară.

Patrioticele noastre fac mare cas din o vorbire ungurească, rostită din partea episcopului croat *Drohobeczky*, cu ocaziunea inaugurării unei linii ferate vicinale, — firește, la *banchet*. Episcopul a spus în limba patrioților, că Croații poartă în inimile lor sentimentele cele mai bune de iubire și alipire către Un-

FOITA.

Burii și Englezii.

Răsboiul dintre Englezi și cele două state ale poporului *Burilor* (Boerilor) din Africa, anume *Transvaal* și *Orange*, ia întindere tot mai mare. Burii au luat arma în mână, ca să-și apere neatîrnarea și vitejia și curajul lor e uimitor.

În cele următoare vom arăta ce sunt aceste state, cum s'au întemeiat și din ce cauză a izbucnit răsboiul între ele și puternica Anglie.

La capătul de mează-zi al Africii se află virful de Bună-Speranță

Înainte de a se tăia canalul de Suez, pe unde astăzi se merge așa de scurt și de ușor din Europa în India, toate corăbiile cari mergeau în India nu aveau alt drum decât acela care ocolea toată Africa, și trecea pe la capul de Buna-Speranță. Din această cauză, locul acela avea mare însemnătate, pentru-că era loc de odihnă și de aprovizionare pentru călătorii cari trebuiau să meargă câte trei și patru luni, până să ajungă din Europa în India.

Olandezii sunt un popor mic, pentru-că nu numără mai mult de cinci milioane de su-

flete. Ei însă sunt oameni foarte harnici, stăruitori în ceea-ce întreprind, negustori pricepuți și economi; dar' mai ales își iubesc țeara și neatîrnarea mai mult decât se poate spune.

Când oamenii acestia s'au înmulțit prea mult în țeara lor, Olandezii nu au așteptat să-i ajungă sărăcia, ci au pornit să facă negoț prin țările cele mai depărtate. Pe atunci mai ales, adevărat acum vre-o două-trei sute de ani, negoțul cel mai mare se făcea cu India și cu insulele vecine, pentru-că de pe acolo se aducea în Europa tot felul de lucruri, cari aci nu se fac. Olandezii au cucerit dar' mai multe din acele insule din cele mai mari și mai bogate, și mulți din ei s'au așezat acolo, formând colonii.

Dar', după-cum am spus, drumul din Olanda până în India era pe atunci foarte lung, greu și primejdios. De aceea, Olandezii s'au așezat și pe lângă capul de Bună-Speranță, și au făcut acolo orașul Cap, unde corăbierii lor găsiu în lunga lor călătorie, odihnă și întărire.

Orașul acesta a fost începutul uneia din cele mai înfloritoare din coloniile olandeze. Până pe la anul 1700, o mulțime de țărani olandezi se așezară prin ținutul de prin prejur, și-și formară moși, pe cari le îngrijau cu

multă pricepere, și creșteau nenumărate capete de vite.

Trecură o sută de ani în liniște, până veniră războaiele cele mari ale lui Napoleon, în cari a fost amestecată Europa întreagă. În timpul lor, Francezii supuseră Olanda și o stăpâniră vre-o 6 ani. Atunci Englezii, cari ochiau de demult coloniile olandeze, puseră mâna pe ele, sub cuvânt să nu le lase să cadă în mâna Francezilor. Printre ele, ei se făcură stăpâni și pe colonia capului de Bună-Speranță

Când Napoleon fu învins, Olanda își recăpătă neatîrnarea, și Englezii fură siliți să-și dea înapoi și coloniile ei. Nu voră însă în nici un chip să lase din mână colonia Capului, care și pentru ei avea un preț nespuse de când apucaseră a-și supune mai toată India.

Aceasta a fost o faptă necinstită din partea Englezilor, de a despoia pe Olandezi de o colonie care era făptuirea lor, și dreapta lor proprietate

Dar' atunci s'a întemplat un lucru minunat.

După-cum am spus, în colonia Capului se așezară o mulțime de Olandezi, cultivatori de pământ și crescători de vite. Ei își ziceau Boers, după un cuvânt olandez, care însemnează țărani.

garia, dar' Maghiarii nu-i înțeleg și de aci neîncrederea. Să vină însă Maghiarii printre Croați și să le studieze sentimentele! Au urmat îmbrățișeri, aplause și pupături de înfrățire, întocmai ca la — *Arad*.

De altfel »infrățirea« aceasta n'are nici o însemnătate, nici măcar cât cea dela *Arad*. *Drohobeczky*, episcop al Croaților gr.-cat. e un Rutean maghiarizat, importat acolo de guvernul maghiar, din Eperjes!

Votarea în comună. Știm că votarea la alegerile de deputați pentru dietă se face în orașe, unde se duc și alegătorii din cercuri. Cercurile aceste însă sînt așa făcute anume, încât mai nicăiri Români nu pot avea majoritatea. Nedreptatea împărțirii cercurilor de alegere asemenea este o cauză, pentru care Români trebuie să stea în pasivitate. Văd și Maghiarii, că împărțirea cercurilor e nedreaptă, de aceea își bat capul să facă schimbări.

Acum mai nou foaia »*Pesti Hirlap*« scriind despre acest lucru, zice că ar fi bine să se introducă modul de alegere englez, în înțelesul căruia, în comunele cu cel puțin 100 alegători, votarea se face în comună, ear' unde sînt mai puțini alegători, se formează un cerc de votare, din mai multe comune, așa însă, că nici un alegător să nu facă un drum mai lung pînă la locul de votare decît de trei kilometri.

De peste săptămână.

Dieta țerei.

Luni, în 30 Octomvrie n. s'a deschis dieta ungară, avînd a statori »budgetul«, adecă socoata venitelor și cheltuelilor pentru anul viitor. Dar' cum pînă la sfîrșitul anului de față nu e nădejde a se pute trece peste această statorire a budgetului, venind și alte lucrări mai grabnice înainte, — dieta va da împuternicire guvernului a folosi venitele și a da plătirile în cele dintăiu 3 luni ale anului viitor, după măsura lor din anul de față.

Din Austria.

În Austria înverșunarea Cehilor din Boemia și Moravia contra Nemților, pentru pricina folosirii *limbei*, e încă tot mare. În orașul Halleschau s'a întemplat o încăierare sângeroasă între Cehi și poliția nemțească,

Când Englezii puseră stăpînire pe țeara lor, Buriilor voră mai bine să o părăsească, decît să rămână robi la străini. Ei își strînseseră tot ce aveau, își adunară vitele și plecară cu totul spre mează-noapte, trecînd peste riul Orange. Acolo dădură peste o țeară întinsă, încă necuprinsă de Englezi. Ei se așezară într'însa și înființară *Republica Orange*.

Englezii, în lăcomia lor, nu-i lăsară în pace nici acolo, ci voră să-i supue. Însă Buriile se apărară, și deși erau numai o mână de oameni, deși nu erau învățați cu meseria războiului și nici arme destule nu aveau, ei bătură mai întăiu pe Englezi. Acestia însă, fiind cu mult mai mulți și mai bine înarmați, îi răsbiră în cele din urmă, așa că la 1848 Republica Orange trebuia să se recunoască și ea ca supusă puterii englezești.

Atunci se întemplă din nou, ceea-ce se mai întemplase încă odată cu câțiva ani mai înainte. Buriile își adunară din nou tot avutul lor, și plecară earăși să-și caute o altă țeară, unde să trăească neatrînați. Ei merseră tot mai spre mează-noapte, trecură peste riul Vaal, și înființară *Republica Transvaalului*, în niște pustietăți, de unde goniră pe sîlbatecii cari le stăpăneau mai înainte.

De astă-dată neînfrînta lor tărîe de suflet își avu răsplată. Englezii nu mai avură cu-

asemenea la Wșetin, unde gendarmii au trebuit să tragă gloanțe în mulțimea ce se revoltase asupra stăpînirii nemțești. Au rămas morți pe loc 2 oameni, ear' 17 luptându-se cu moartea!

Turburările încep a fi îndreptate mai ales contra Jidanilor, cari ațîță pe Nemții contra Cehilor, cum ațîță aici la noi pe Unguri împotriva noastră!

Și într'un fel și într'altul, Cehii se dovedesc lumei de nou și de nou ca un popor voinic. ce te lovește cu tărîe și el, și să aruncă și în gura morței, când te atingi de drepturile lui, și nu stă mulcom, lăsând să-și calci pe cap cum vrei!

Principele Carol.

Micul și de toți iubitul principe Carol, nepotul M. Sale Regelui Carol, fiu al moștenitorului de tron român Ferdinand, — mulțumită lui Dumnezeu, e trecut peste primejdia cea mare cu boala ce l-a lovit. Merge repede spre însănătoșare. Așa ne spun vestile din Țeară.

Dela Roma.

Frumoasa faptă a înșoronării columnei lui Traian prin Români la Roma, a pus în mișcare multe inimi ale fraților nostri de sînge, și ei și-au arătat bucuria și dragostea pentru noi, care de care. Așa între altele, în ziua sîrbărei din Roma, doi medici de frunte din cetatea lui Romul și Rem, au trimis fraților îndepărtați în Răsărit, Românilor, la București următoarea telegramă mult grăitoare:

»Astăzi, când *Românii* își afirmă *latinitatea* în Forul lui Traian, noi, admiratori ai unui esemplu de atîta bărbăție cetățenească și în adevăr romană, trimitem urări pentru patria comună *fraților* necunoscuți, *dar' din inimă foarte iubii*. Salutare!»

Dr. Carlo Rossi. Dr. V. Bernabai.

Din Bucovina.

Pe 30 Octomvrie n. a fost convocată în Bucovina o mare adunare a preoțimei gr.-or. române, în care și-a arătat hotărîta dorință, ca Metropolitul Ciupercovici (care e slăbănog din fire și e un instrument în mîna stăpînirii), să iee și el în apărare preoțimea ce o păstorește contra atacurilor ce îi vin ei și poporului român, dela cei dela putere.

E frumos dela preoțimea bucovineană că se hotărăște la astfel de pași bărbătești,

rațul a i mai urmărit și acolo, și Buriile pură în sfîrșit să trăească liniștiți și liberi în țeara cea nouă, pe care și-o făcuseră. Ba încă, peste câțiva ani, la 1854, Englezii fură siliți să lase liberi și pe cei din Republica Orange, așa că vitejii țărani, cari voiseră mai bine să-și iee lumea în cap, decît să se supue străinilor, avură acum două țeri, în cari erau pe deplin stăpâni.

Spre nenorocirea lor însă, s'a întemplat că la 1870 se se descopere în Republica Orange o mină (baie) foarte bogată de diamante, ear' la 1873 alta și mai bogată, de aur, în Transvaal.

Alții ar fi mulțumit lui »Dumnezeu să li-se trimită așa bogății nemăsurate; dar' Buriile blăstămară. Ei nu alergau după averi mari. Ei se mulțumeau să trăească în sărăcie, din ceea-ce scoteau de pe moșia și dela vitele lor, și nu erau bucuroși de aur și de diamante, cari, știau ei, că avea să le aducă pe cap o droaie de oameni fără căpătăiu din lumea întreagă.

Și așa a și fost în adevăr. Nu trecu nici anul dela descoperirea minelor, și eacă o mulțime de oameni de toate neamurile, cari nu erau în stare să-și căștige vieța prin

chiar și față cu Metropolitul seu și cu guvernul țerei, când vede că de acolo suflă vînt rece pentru poporul ce-i e încredințat!

Griji mari.

Conducătorii și credincioșii bisericii gr.-cat. române sînt cuprinși de griji mari.

Romano-catolicii unguri umblă să facă plăți preoțimei romano-catolice, dar' cu o cale vreau să tragă sub un coperiș cu ei și pe *greco-catolici*, îndeosebi ar doră să-și vadă trași pe Români de această confesiune. Li-ar da și lor ceva fărmituri din bogata lor masă, ca în schimb să aibă un mare amestec în trebile de conducere ale bisericii lor. Intre altele ar vrea ca Metropolit la Blaj să nu mai ajungă acela pe care îl dorește și alege preoțimea, ci pe cine îl va cere Metropolitul-priemat ungur catolic din Kalocea.

Credincioșii gr.-cat. sînt tare îngrijați. S'a pornit o mișcare în cler și popor pentru ținerea marelui sinod la Blaj, în 22 Noemvrie n, la care iau parte preoți din toată metropolia unită și care se arete care e dorința credincioșilor lor, — și aceasta se arată a fi, că *la nici o întemplare amestecul străin să nu se primească*, inai bine să se rupă de tot de cătră papistașii, cari cer atîta umilire dela o biserică ce s'a unit în ale credinței cu ei.

La sinodul din 22 Noemvrie vor lua parte din fiecare protopopiat protopopul cu un preot ales de ceialăți, lângă el

Tractele protopopești țin acuma sinoade, în cari își arată dorința și ațeg câte un deputat (preot) pentru sinodul din Blaj. La sinoadele protopopești din Turda și Ibașfalău s'au ales de deputați: în Turda preotul *Nicolau Rațiu* (Tritiul-inferior), în Ibașfalău *Teodor Borza* (Valhid). Ambele sinoade au protestat contra nisuinței de a se contopi biserică unită cu cea catolică. Sîntem siguri, că așa vor face și celelalte tracte.

DIN LUME.

Războiul în Africa-de-mează-și.

Buriile tot mai mult au încunjurat orașul *Ladysmith* și, după mai multe ciocniri mai mici, s'a dat zilele trecute o luptă mai mare.

munca lor cinstită, se năpustiră în Orange și Transvaal.

Dar' ceea-ce este mai rău, este că lăcomia nesăturată a Englezilor s'a deșteptat din nou, când au aflat că în țeara Buriilor s'a descoperit așa mari avuții. Ei de atunci și-au pus în minte să facă tot ce vor pute, ca să pună mîna pe dinsele.

Mai întăiu au despoiat pe cei din Orange de partea din țeara lor unde se aflau diamantele. Ei au făcut aceasta în chipul cel mai nedrept, fără-ca Buriile să fi făcut cel mai mic lucru, care să fi dat dreptul Englezilor de a-i ataca. Acestia însă, numai pentru-că erau cei mai tari, nu s'au sfii să-și despoaie de avutul lor. Dar' Buriile au fost mai cuminiți decît Englezii. Ei i-au lăsat să iee diamantele, și s'au mulțumit să-și păstreze mai departe liniștea și neatrîntarea lor.

Mai tărziu, la 1881, Englezii căutară ceartă și celor din Transvaal, cu gândul să le supue țeara, împreună cu minele ei de aur. Dar' Buriile se înarmară cu toții, și, deși erau puțini de tot, dreptatea lor și groaza ce aveau de a fi robiți i-a întărit așa de mult, încât bătură de stînsură pe Englezi în trei bătălii mari.

Eată cum s'au petrecut lucrurile:

Englezii bătuți.

Dela *Ladysmith* vine știrea, că Englezii în o mare luptă au fost învinși și strimtorați în oraș.

Lupta s'a întâmplat în 30 Oct. Deja de cu noapte combatanții s'au așezat în linie de bătaie, ear' atacul s'a început la 5 ore dimineța. Buri s'au aruncat cu mare vehemență mai întâiu asupra aripei stânga a Englezilor, care era mai slabă și în curând au risipit-o, luându-i toate tunurile campestre. După aceea au atacat cu toată puterea centrul și aripa dreaptă. Generalul *White*, văzând că dușmanul e superior, a dat ordin de retragere. Trupele au intrat în oraș sub scutul focului de artilerie și urmărite de Buri. Lupta a durat patru ore. Perderile sunt mari de ambe părțile, dar' până acum precis nu se știu.

2000 de prizonieri.

Generalul *White* a raportat guvernului între altele, că o trupă constatătoare din un batalion de vânători irici, un batalion din regimentul de Gloucestershire și o baterie campestră, trimisă întru apărarea aripei stânga, după-ce a suferit mari pierderi, a fost silită să capituleze și a fost luată în captivitate. Numărul prizonierilor este 2000, între cari 42 de ofițeri.

Generalul *White* și-a încheiat raportul astfel:

— Eu sunt răspunzător pentru cele întâmplate. Poziția noastră a fost nefavorabilă.

Din Londra se anunță, că acolo se svonește, că generalul *White* va fi rechemat și dat în judecată.

Din Londra.

În urma știrilor despre înfrângerea Englezilor la *Ladysmith*, în *Londra*, capitala Angliei, e mare ferbere. Foile sfătuiesc poporul să fie liniștit, dar' atacă stăpânirea învinovățindu-o pentru pierderile suferite. Englezii se tem, că în urma învingerilor Burilor, Olandezii din țeara Cap se vor răscula împotriva lor și se vor alătura la Buri.

„Valahii în Roma”.

— Din „*Liga Română*”.

Sub acest titlu ne înjură Ungurii pentru „demonstrațiunile daeco-romane” dela Roma. Ei, care totdeauna ne tăgăduiau că am fi coboritorii coloniilor traiane, își închipuiesc, în ignoranța lor, că punând alătura de cuvântul „*Roma*” cuvântul „*Valah*” ar fi dovedit deja lipsa de temei a sârbărilor din capitala de odinioară a imperiului roman. Căci,

Întâmplarea aceasta a mai răcorit capul Englezilor, și i-a făcut să vadă că nu se supun lesne niște oameni, cari ori-cât ar fi de puțini și săraci, sunt hotărâți să moară mai bine decât să-și lase țeara pradă lăcomiei neomenoase a străinilor. Dar' tot gândeau ei că mai târziu se-și mai încerce norocul.

Acum trei ani, un Englez, Dr. Jameson, adună o ceată de oameni fără căpătâiu, și fără să declare războiu, intră pe neașteptate în Transvaal și cercă să pună mâna pe minele de aur. Această încercare mișească fu pedepsită repede și bine. Boerii se ridicară până în trei zile, încunjurară pe Jameson și pe ai lui, omorâră o parte din ei, ear' pe toți ceialalți, împreună cu Jameson, îi prinseră.

S'ar fi convenit ca un popor mare cum sunt Englezii, să nu fi luat partea lui Jameson într'o încercare ca aceasta, care nu se cade să aibă loc între popoare luminate. Dar' ei îi luară apărarea, ceea-ce dovedește că Jameson nu făcuse fapta lui decât cu știrea și învoirea Englezilor. Din astă cauză, Boerii fură siliți să dea drumul lui Jameson și la ai lui, fără să-și pedepsească, precum li-se convenia.

(Va urma).

după a lor închipuire maghiară e lămurit, că sau suntem Valahi sau Români; de oare-ce însă noi suntem într'adevăr Valahi, — cine ar pute tăgădui aceasta? — noi nu putem fi Români, zic foile ungurești.

Raționamentul acesta e tocmai așa ca-și-când ai zice că de giaba își zic Nemții în limba lor „*Deutsch*”, ei nu sânt decât Nemți și pace bună!

Așa se judecă chestii de etnografie și istorie prin cărcimile dela *Chechchemet*, și tot așa și în presa ungurească. Dar' deși Ungurii sânt atât de grei la cap, noi tot ținem să le explicăm chestia, rămânând că dacă nu ne-or înțelege ei, să ne înțeleagă măcar alții.

Noi ne-am numit totdeauna *Români*, nici-odată Tătari, Slavi, Unguri sau altfel. Una la mână. Aceia cărora Traian le-a fost împărat și cari stăpâneau în vechime Italia și toată lumea atunci cunoscută și cari vorbiau limba latină, se numiau pe sine „*Romani*”.

Pricepi *Ioșka*? Tot nu pricepi? Ascultă dară: Voi ne ziceați întotdeauna „*Oláh*”, adică Valah. Așa este. Dar' și pe Italieni tot cam așa îi numeați și îi numiți, adică „*Olasz*”, adică tot Valahi. Firește. Acest cuvânt de „*Valah*” (sau *Oláh* și *Olasz* în limba voastră) înseamnă un popor de origină romană. Nemții d. p. numesc pe Italieni *Walsch* și pe Români *Walach*, tocmai pentru-că și unii și alții se trag din Roma-Cetate.

Tot nu te-ai lămurit încă, *Ioșka*? Noa dar' du-tye la *Chechchemet*!

Din pildele altora.

Curagioșii Italieni.

Orașul *Fiume* e un oraș locuit aproape numai de Italieni. Cade însă pe pământ ce se ține de coroana ungară. Orașul are drepturile sale de neatîrnare între granițele cărora Italienii s'au putut desvolta foarte bine ca popor, ca naționalitate. Anumite treburi și-le chivernisește și regulează el singur și numai anumite legi aduse de dieta din Pesta, îl privesc și pe acest oraș și și acestea numai întru-cât la aducerea lor s'a cerut părerea și sfatul reprezentanților orașului.

Guvernul unguresc, jaluz de această neatîrnare a orașului italian, a cercat mai acum doi ani și anul trecut, să spargă zidurile lui de apărare de drept. A început să dea porunci, că cutare și cutare lucru ce se întâmplă în țeară, are să se întâmple și în *Fiume* așa!

Atât le-a trebuit Italienilor! Ei, popor de viță latină și cunoscut de cel

mai aprins de sânge, și mândru, să se lase așa ușor călcat pe cap de Unguri!

Ca un cuib de lei și pui de lei, au sărit văzând amestecul străin în treburi de-ale lor, și prin reprezentanța lor comunală au protestat contra volniciei ungurești și au spus că n'au să se supună!

Guvernul unguresc călcat pe ochiul de găină, s'a aprins, și de loc a declarat disolvată reprezentanța, rînduind alegeri nouă și silind toate petrite, doară alege în reprezentanță alți oameni cari să-și asculte.

Dar' aș! Italienii nu-'s... Români cari să tremure un sat întreg de frică unui „notarăș”: ei s'au ridicat ca un singur și au ales în reprezentanță tot pe cei vechi și primar tot pe cel vechiu, lăpădat de guvernul pestan.

Noua reprezentanță a spus de nou: nu mă supun! A fost de nou disolvată (risipită) prin poruncă ungurească! A fost aleasă a doua-oară, ba și a treia oară.

Și a văzut guvernul că aci nu-i de-a merge cu puterea și prostia, că și-a dat de oameni, și a tăcut deodată, și n'a mai zis nimic despre *Fiumani*, — și numai acum se vorbește și scrie de nou, când lumea aproape a uitat aprinderile din trecut, acum se reia desbateră, și se scrie că guvernul e gata de — „pace”, va cerca să se înțeleagă cu sângioșii Italieni, cerând să mai lase și ei din cererile lor, că mai lasă și ei! numai să fie liniște și bine.

Și Italienii nu mult vor lăsa, dar' va lăsa guvernul tot, pentru-că cu bărbății eroi, nu merge așa ușor să-și calci pe capuri și să le rupi din drepturile lor.

O nouă Reuniune economică.

Din *Orăștie* ne a venit zilele aceste o știre îmbucurătoare: se întemeiază o nouă însoțire pentru binele țeranilor o nouă Reuniune română agronomică. Reuniunea din *Orăștie* este a doua Reuniune de acest fel. Cea dintâiu este Reuniunea din *Sibiu*, care tocmai acum a aranjat aici în *Sibiu* cele două esposiții frumoase: de poame și de vite. Știind, ce mari foloase a adus Reuniunea din *Sibiu* țeranilor noștri din acest comitat, ne cuprinde o mare bucurie văzând întemeierea unei astfel de Reuniuni la *Orăștie*, care de sigur numai bine poate să aducă țeranului român din acele părți. Atragem deci luarea aminte a Românilor din jurul *Orăștiei* și din întreg comitatul *Hunedoarei* asupra noiei Reuniuni și-i rugăm să o spriginească și îmbrățișeze cu căldură, ceea-ce numai spre binele și folosul lor va fi. Statutele noiei Reuniuni sânt întărite și pe ieri, *Sâmbătă* a fost conchemată adunarea de constituire.

Acuma a văzut *Grigore*, cari sânt prietenii cei adevărați și cu lacrimi în ochi a scris toate documentele de lipsă.

Așa au scos gazdele din *Pădureni* pe un creștin cu o vieță nu prea cinstită din ghiarele unui *Jidan* cămătar, și i-au mântuit moșia din mâna unei lipitori, cari să nisuesc a scoate pe *Român* din toată agoniseala lui și să-și facă slugă. Au arătat *Pădureni*, că ce poate face un sat, când pun umăr la umăr la olaltă, și cum s'ar pute mântui multe moși românești ca să nu ajungă prin ușurința unora în mână de *Jidan*.

Grigore și *Floarea* după atâtea necazuri petrecute, de ce s'au fâgăduit înaintea lui *Dumnezeu* și a oamenilor și-au ținut cuvântul. Pe bătrâni nu i-au supărat, ci pe întrecute umblau cum să le facă pe voe. Economia prin sîrguință și păstrare o au pus earăși în rînd bun, așa căt la 10 ani toată datoria o au plătit. Banul cel dintâiu, care le-a trecut dela plățirea datoriilor l-au pus la o parte, cu gând că vor aduna o sumu-liță frumoasă, cu care în locul de prăpastie, unde era să se osândească *Grigore* — spre mulțumită lui *Dumnezeu* să ri-

Cine ce seamănă — seceră.

Povestire de *Ioan Bochiș*, preot în *Borșa*.

(Urmare și fine).

Împăcarea sinceră a lui *Grigore* cu *Dumnezeu* a împăcat și locuitorii din *Pădureni*. Pe economii din sat i-au cuprins o greață, că un păgân să între ca moștean în casa și moșia unui om de cinste, cum a fost *Stoica Ioan* și părinții lui din neam în neam, și că un *Jidan* să le fie lor acumă consătean și stăpân. S'au adunat gazdele din sat la un sfat, și după o înțeleaptă și creștinească judecată, s'au hotărât, că trei consăteni din cei mai bune gazde, dacă și *Grigore* se va învoi — îi vor plăti toată datoria *Jidanului*. Pe *Grigore* și părinții lui îi lasă în casă și moșie, numai el, adică *Grigore*, casa și moșia să o întabuleze pe unul din trei, și el să se îndatorească a plăti cinci la sută după banii plățiți la *Jidan*, până-când va fi în stare să plătească toată datoria.

Cei trei îi dau drept lui *Grigore* să lucre moșia sa, așa căt să plătească nu numai camăta, ci să scărițească și din capital.

Eată de altcum ce ne scrie corespondentul nostru din Orăștie despre noua înșoțire:

Orăștie, 31 Oct. c.

Românii din Orăștie și jur vor porii zilele aceste o lucrare însemnată spre binele poporului agricultor și pentru lățirea negoțului și meseriilor la noi Români.

E vorba de »Reuniunea economică« a cărei înființare se hotărîse acum doi ani și jumătate. La o consfătuire frățescă asupra ideii înființării unei atari Reuniuni, fusese chemată inteligența română din Orăștie și jur și ea a venit și ascultând espunerile ce 'i-s'au făcut, a salutat cu însuflețire ideea și a însărcinat biuroul consfătuirei să înainteze ministrului statutele, pe cari dl Dr. I. Mihu, inițiatorul mișcării le prezentase deja în proiect aci, spre trebuincioasa vidimare, după care să fie conchemată adunarea de constituire. Aprobarea statutelor a cerut timp mult, fiind odată reieptate pentru cuvântul »română« pus în titlu; au întervenit apoi alte pedeci și așa lucrul s'a aminat până acum.

În toamna de față Români orăștieni cred timpul potrivit pentru a începe activitatea »Reuniunii lor economice«. Aud că în timpul cel mai scurt va fi convocată adunarea generală de constituire, care își va alege organul seu executiv: comitetul și funcționarii, și se vor pune apoi pe lucru în înțelesul statutelor și a programului de lucrare a Reuniunii.

Programul de lucrare al Reuniunii e, în cadrul statutelor, mare și frumos: se va deda în întâia linie grijilor poporului agricol, cercând să-l călăuzească prin prelegeri populare, spre o mai rațională cultivare a pământului și a vitelor și o valorisare mai bună a roadelor aceleia, înființând spre acest scop tovărășii agricole prin comune, aranjând esposiții etc., (cam după modelul »Reuniunii române de agricultură din com. Sibiiului), — dar' interesându-se mai departe de răspândirea comerțului printre oamenii nostri, apoi stăruind și pentru îmbrățișarea meseriilor de cătră fiii poporului nostru.

dice o cruce frumoasă, — arma contra ispitelor diavolului.

Părinții lui Grigore această bucurie nu o au ajuns, pentru-că lelea Anuță după însănețosarea lui Grigore a căzut la pat și pe vremea când s'au copt grânele și-a dat sufletul.

Betrânul Stoica a trăit încă câțiva ani, apoi și el s'a mutat la o viață mai cu tigneală, decât cum a avut aici pe pământ. Înainte de moarte și-a chemat pe ficiorul seu și pe nora la pat, și le-a legat de suflet, că de pe calea cea bună și creștinească să nu alunece nici unul, să fie mulțumitori cătră tot satul și mai ales cătră binefăcătorii lor, să nu creadă nici-când la Jidovi, aducându-le încă odată aminte: »Că cine ce seamănă, aceea și seceră«.

Întru pomenirea bătrânilor, Grigore a ridicat o cruce frumoasă de peatră la mormânt și a scris pe cruce anul nașterii și al morții la amândoi, ear' sub această scrisoare a lăsat să se taie în peatră vorbele drepte: »Cine ce seamănă, aceea și seceră«.

În scopul acesta comitetul înșuși va fi cam așa ales, ca jumătate (6) să se preocupe îndeosebi de trebile agricole, cealaltă jumătate să urmărească starea și dezvoltarea negoțului și a meseriilor, stăruind la poporul nostru pentru îmbrățișarea lor.

Cunoscând dorul cu care se așteaptă de poporul nostru de pe aici și de cărturarii sei, o lucrare în aceste direcțiuni — legăm frumoase nădejdi de mișcarea economică ce se va începe de această Reuniune, și dorim să-i ajute Dumnezeu a vedea cât mai curând poporul ridicat cu pași repezi spre o mai frumoasă bunăstare, căci bunăstarea e putere, și răzimat pe bunăstare, mai cu curaj și mai cu tari arme în mâni poate pași ca și ori-ce om, ori-ce popor și pe terenul doririlor sale mai ideale, mai înalte, și mai virtos poate nădăjdui ajungerea la țintele acolora. **Rip.**

O icoană însemnată.

Preotul — notarul — primarul.

— Vezi ilustrația. —

Pe când aceste șire vor ajunge în mâna cetitorilor nostri, va fi apărut de sub tipar și Călințarul Poporului, pe anul 1900, călințarul cel bine cunoscut de toți. Va fi frumos de tot călințarul acesta, pe anul 1900, frumos, cum n'a mai fost nici-odată, plin de lucruri bune de cetit, și împodobit cu mândre icoane românești.

Nu vom spune de acum tot ce se cuprinde în călințarul de pe anul 1900. Vom lăsa mai bine, ca iubiiții nostri cetitori, cari se vor grăbi a-l cumpăra, să aibă deodată cu bogatul și mândrul călințar, și o plăcută surprindere.

Ar fi și greu să înșirăm de acum scrierile, — de Coșbuc și Carmen Sylva, regii poeziei noastre, — cari se vor pute ceti în Călințarul Poporului — și toate încreștăturile »Răvașului nostru«, și toate poeziile și ilustrațiunile,.... ce se vor găsi în el. Dar' chiar de le-am pute spune, nu le-am spune, anume ca cei-ce-l vor cumpăra să simtă deodată, întreagă și deplină, toată plăcerea aceea sufletească, ce o va stârni în inima românească Călințarul Poporului nostru.

Un lucru putem spune de acum: În est-an toate vor fi noue în Călințarul Poporului, și ilustrațiunile, și doinele, și Răvașele, până și literile. Și va mai fi o noutate și mai mare, — de care însă nici nu pomenim acum....

Numai una rămâne tot cea veche, cea cunoscută: icoana din fruntea călințarului — icoana aceea însemnată, tuturor cunoscută, care din mică pruncie însoțește, ca o mamă bună pe acest flăcăias de Călințar, care acum intră într'al 16-lea an 'al frumoasei sale vieți....

Această icoană singură a rămas neschimbată în Călințarul nostru, și așa va rămâne credem totdeauna.

Dar' ce înseamnă această icoană, de care poate unii s'au și săturat, atâta au văzut-o ani de-arîndul.

Eată ce vrem să vă spunem acum:

Nu e o inchipuire numai icoana aceasta ci e o icoană adevăratdin viață. E veche, dar' e scoasă din viața noastră așa fel cât rămâne totdeauna nouă și așa de plină de învățături, încât vrednică e să treacă din an în an cu Călințarul Poporului, prin lume, ca o dulce amintire a unor vremuri mai bune.

Vedeți cum stau la poartă într'o zi de sərbătoare. Părintele se uită în carte și ceialți doi așteaptă să le spună cuvântul adevărului....

Preotul este părintele Nicolae Răchișan, din Galeș, care a răposat în Domnul, la 1895. Odihnească în pace, că amintirea lui, legată de acest iubit călințar, va trăi în veci.

Românașul din mijloc, care stă gândit, cu mâinile în șolduri, așteptând cuvântul de pe buzele preotului este Ioan Popa, stăpânul casei, la a cărei poartă îi vedem așezăți, pe atunci primar al satului Galeș. Trăește și acum, cu mulți ani pe umeri, și cu multă cinste încunjurat în mijlocul sătenilor sei. A fost și e om de omenie, și creștin bun. Crucea care așa de frumos strălucește tăiată în stîlpul porții sale 'i-a fost călăuza vieții, și n'a rătăcit.

Al treilea este —mirați-vă— notarul din Galeș, răposatul Ioan Sas, mort la 1885.

Eată treimea satului: popa, notarul, primarul; toți la un loc, frățeste, creștinește, în bună înțelegere, la sfat și la vorbă bună. Într'adevăr rară icoană în lumea de azi!

Trei fruntași conducători ai poporului din comună, toți trei Români, toți trei în portul mândru românesc, — unul chiar în opinci — și toți trei în bună înțelegere unul cu altul, după-cum ni-i arată chipul. Numai dascălul de n'ar lipsi, atunci toți fruntașii cărmuitori ar fi de față.

Lucrul s'a întemplat așa. Era prin anii 1866—67, pe atunci nu era încă așa în putere domnia ungurească, era numai la început. Și pe aici prin jurul Sibiiului (Galeșul e lângă Seliște, aproape de Sibiiu), nu se simțea nimic din silnicia maghiarisării, care acum a înveninat viața tuturor popoarelor în întreagă țeara. Era o lume bună românească pe atunci în toate părțile românești; eată în Galeș era notar Ioan Sas, care se purta îmbrăcat românește.

Într'o zi părintele Răchișan a fost chemat la un bolnav să-i cetească. Când se întorcea cătră casă zărește pe primar în poartă, se oprește la un scaun de odihnă și la o vorbă bună. Peste uliță locuia notarul, care văzând pe părintele cu primarul, își ia bețișorul amănă și ese în povești. Așa se sfătuiau ei una alta, poate în trebile de obște, când eată trecu un Neamț din Sibiiu, care era fotograf, și-l chema Glatz. Neamțul isteț află că cine sînt domni dela poartă, și de dragul frumoasei priveliști, pe care îndată a înțeles-o, se dă și-i fotografează.

Astfel s'a făcut de ni-s'a păstrat o vedere pe atât de mult zicătoare, pe cât de rară, cum e aceasta. Căci unde mai vezi azi comună românească unde notarul să fie Român, și să se aibă bine și cu popa și cu primarul?

Când s'a înființat Călințarul Poporului, la 1885, dl Ioan Bechnitz — D-zeu să-l odihnească, că a murit — a avut bunul gând să pună icoana aceasta în fruntea Călințarului.

Și ce potrivire minunată!

Ea ne spune, că așa trebuie să fie în fiecare comună: primarul și notarul în jurul preotului, cu bun sfat și bună înțelegere să cărmuiască trebile comunei. Și toți să fie Români, Români buni și cu tragere de inimă cătră popor. Și toți să iubească cartea și învățătura, și să o lățească în popor, ca să se lumineze și să-și cunoască drepturile și datorințele sale.

Ear' unde nu ar fi așa, poporul să lupte, ca așa să fie.

Eată ce ne învață icoana însemnată din fruntea Călințarului Poporului. — Să luăm aminte! **Dascălul.**

PARTEA ECONOMICĂ.

Pășunatul de toamnă al vitelor.

Pășunatul vitelor în câmp este cel mai vechiu și totodată și cel mai ușor mod de nutriție, de oare-ce și numai un om singur poate să nutrească un număr mai mare de vite, decât când acelea se nutresc în grajd.

Plugul și sapa au tot strimtorat pășunatul de peste primăvară și vară, așa că singura toamnă poate da o pășune mai bogată vitelor, care însă îndeobște nu prea ține mult, cu deosebire când sunt ploii, de aceea mai mult se calcă, decât se paște.

În câmpurile comasate, nici chiar toamna nu poate da vitelor o pășune mai bună, parte pentru-că pământul arător se seamănă cu sămănături de toamnă, parte pentru-că se ogorește pentru sămănăturile de primăvară, ear' fenațele cosite câte-odată sau de două-ori, puțină iarbă mai au pe ele. Astfel cu drept cuvânt se aude zicându-se în câmpurile comasate: »că vitele ierneză și vara«.

Deși unii economi de vite susțin, că pășunatul vitelor în câmp, nu este așa de prețios ca nutrierea acelor în grajd, totuși astăzi este pe deplin constatat, că pășunatul din câmp, dacă acela este destul de bogat în arbă, este mai avantajos din mai multe puncte de vedere.

Pășunatul vitelor în câmp, dă acelor puțința de a se pute mișca în aerul liber și sănătos, care le întărește, oțelește și ferește de multe boale. Pășunatul din câmp, în cele mai multe cazuri dă vitelor atâta nutreț, de cât au ele trebuință ca să se poată sătura. Nutrețul acela și-l aleg ele în dragă voadă lor de pe unde le place, pe când în grajd sunt silite se mănânce numai aceea ce le dă economul.

Nutrețul din câmp nici nu este așa de scump, ca cel din grajd. Vitele mînate la pășune sînt mai dedate și cu schimbările atmosferice, sînt mai vioaie și mai tari, ca cele ținute și crescute numai în grajd. Cu deosebire pentru vitele tinere pășunatul în câmp este de neapărată trebuință pentru dezvoltarea trupului lor.

Un pășunat bun de vite trebuie să întrunească și anumite recerînțe, fără de cari acela nu poate corespunde aievea scopului hotărît.

Mai întăiu acela trebuie să fie bogat în iarbă. Aceasta nu trebuie să fie numai de un fel (specie), ci de mai multe feluri. Pământul se conține umezeala de lipsă, ca iarba mîncată de vite, se poată crește cât mai curînd.

Un pășunat bun de vite, să nu fie lipsit de apă bună și curată, cu care să se poată adăpa vitele când le este sete. Primăvara când iarba e destul de crudă și conține multă apă în sine, vitele nu o prea beau, dar' peste vară și toamnă, când aceea a îmbetrînit și conține multă materie uscată, trebuie adăpate cât mai des.

Într'un pășunat bun de vite, să nu lipsească nici unii arbori mai mari, sub cari să se poată adăposti vitele pe timpul căldurilor, vînturilor și tempestatilor mai mari, și de cari să se poată și scărpinga când au lipsă, ear' de cumva vitele dorm și peste noapte în câmp, trebuie îngrijit, ca în nopțile ploioase

și răci, se poată fi adăpostite sub anumite șoproane închise și acoperite.

Pășunatul vitelor în câmp are pe lângă însușirile cele bune și unele scăderi. Astfel se perde partea cea mai însemnată a bălegarului fără nici un folos practic, de cumva nu se pun vitele peste noapte și la ameazi ca să zacă pe pământurile mai sărace și neroditoare. Dacă pășunatul este și ceva mai departe de comună, vitele de lucru nu sînt totdeauna la îndemîna economului, ear' în cas de boală sau primejdie, economul nu poate alerga îndată ca să le dea ajutorul de lipsă ș. a.

Pășunatul vitelor în câmp nu le poate da acelor în decursul anului întreg nutreț de lipsă, ca să se poată pe deplin sătura. Astfel la începutul primăverii, pînă-cînd dă iarba mai bine și toamna tîrziu, vitelor dela pășune trebuie să li-se de seara și dimineața și câte ceva nutreț uscat, ca să nu prea slabească.

Pășunatul de toamnă mai are și alte scăderi deosebite, pe cari dacă nu știe economul să le încunjure, ușor poate să și se întempe și daună în vite. Astfel pascînd vitele iarbă cu brumă groasă pe ea, pot să capete anumite răceli sau friguri, cari le storc și slăbesc vîzînd cu ochii și în cele din urmă pot să se și prăpădească.

Vînturile și ploile răci de toamnă încă au o înrîurîță vătămătoare asupra sănătății unor vite, cum sînt de pildă bivolițele cele negre, cari avînd pîrul foarte rar, ușor se pot răci sau bolnăvi într'alt mod. De aceea pe astfel de timp e mai bine ca să se țină și nutrească acasă în grajd.

Cînd vitele nu mai află destul nutreț la pășune ca să se poată sătura deplin, atunci trebuie ținute și nutrite în grajd, căci apucînd să flămînzească tot câte puțin în fiecare zi, slăbesc, de oare-ce ele trebuie să se nutrească și încălzescă din grăsimea aceea, pe care au adunat-o peste vară în trupul lor. Aceasta este pricina, că vitele pe cele mai multe locuri, la pășunatul de toamnă și întră slabe în iarnă. Întrînd apoi slabe în iarnă, abia se mai pot întrîma și pe lângă cel mai bun nutreț și grija cea mai mare, de oare-ce le mai trage și gerul o parte din grăsimea adunată în trup. Afară de acestea, pe vitele slăbite se mai prăsesc și anumite insecte, cari le mai sug și molestează și ele o parte din materia nutritoare din trup.

Pășunatul vitelor pe toamnă trebuie să se facă deci, numai după-ce s'a ridicat bruma și a început a se încălzi cât de puțin aerul. Să ne ferim a scoate toamna vitele din grajdurile călduroase în vînturile și ploile prea răci, căci prin aceea noi înșine le espunem boalelor de tot felul. Tot așa să ne ferim a lăsa să doarmă vitele în nopțile cele lungi și friguroase de toamnă, în câmp, unde pe lângă altele pot să fie vătămăte și de unele fiară sălbatică.

De altcum este pe deplin constatat, că pășunatul de toamnă este foarte uscat și cu puțină vlagă în el. De aceea și vedem, că vitele sînt trîndave, leneșe și fără voce. Să ne nisuiam dar', a trece pe încetul vitele dela pășunatele de toamnă la nutrierea lor în grajd, care dacă și nu este poate tocmai așa de bună și nutritoare, este mai corespunzătoare și priincioasă sănătății lor, de oare-ce în grajduri ele au cel puțin căldura de lipsă.

I. Georgescu.

Prelegere din pomărit.

(Urmare și fine).

*Rîndurile pomilor să meargă dela nord spre sud (dela mează-noapte spre miază-zi); depărtarea rîndurilor să fie de 80, a pomilor unul de altul de 40 cm. Pământul între ei trebuie plivit tot mereu și finut în stare jilavă. Nobilitarea (numai oculare!) se începe la finea lui Iulie și ține pînă în ultima Septemvrie. La oculare se aleg numai mugurii mijlocii de pe crenguțele bine coapte, și mugurii sînt de a se tăia *baremi pîn' la lemn*, adică sînt de a se scoate de pe surcel cu băgare de seamă și cu toată coaja cea groasă, cât sub ei să rămîna lemnul neted.*

Ochii sînt a se așeza pe partea *vestică* a pîdurețului 3—4 cm. deasupra pământului. *Lucrul trebuie să meargă repede.*

Legarea se face cu scoarță de teiu, dar' legătura aceasta după 3—4 săptămîni trebuie delăturată; atunci trebuie făcut în partea opusă mugurelui nobil, pe altoie, o creștătură în lungul coajei, ca să se împrăstie sucii dela mugurele nobil și să nu poată *porni* pînă în primăvara viitoare. La finea lui Noemvrie trebuie tăiat pîdurețul, lăsîndu-l deasupra ochiului nobil numai ca de 10 cm. de lung, de care se leagă mai tîrziu odrasla cea proaspătă, ce ese din mugure. Care altoi nu odrăslesc în primăvară, se nobilitează atunci de voim, dar' prin copulare (mai bine în piciorul caprei). Ceara de altoit (din 500 grami rășină de brad, 100 gr. sîu și 150 gr. ceară de stupi) să se folosească numai în *stare fluidă călduță*. *În decursul verei nu-i de-a se tăia nimic de pe pomișor; toate crengile laterale rămîn pe el; căci cu cât va ave mai multe frunze, cu atît va fi pomișorul mai puternic.*

Numai din August sau Septemvrie prindem a netezi cepurile cele cu foițe, ear' delăturarea lăstarilor laterari mai puternici se face toamna; altoii slăbuți se cioantă scurt, numai de 4—5 ochi.

În Mărțișorul anului al doilea scurtăm pomișorul atîta, pînă de unde voim să-i fie coroana (130—170 cm. dela pământ). În Maiu urmează alegerea crengilor pentru coroană (un lăstar principal și 5—6 lăstărei lăturiși); ceialalți 4—6 lăstărei (crenguțe) lăturiși se taie frumos cât să gîndești că i-ai ras de pe altoi urma lor să rămîna numai ca un inelaș, cu o veriguță mică pe el. Coroanele vedem să fie frumoase, proporționate. În toamna anului al doilea dela altuire trebuie să fie pomișorii atîta de desvoltați, cât să-i putem sădi la locul, unde voim să rămîna în veci.

Pentru formarea unei pomării (pomăt) este de lipsă un loc potrivit cu poziție potrivită; locul morăștin, băltoș pururea jilav, nu e potrivit. Pe coaste plecate spre nord sînt de a se pune numai pomi vîratici, pe cele înclinate spre sud se vor planta pomii ce produc poamele iernatice cele mai fine. Apoi trebuie să știm bine nimori soiurile de pomi ce avem de a-i planta, după-cum adică e solul și poziția locului, unde-i plantăm. *Pomișorii ce-i plantăm să fie fără pic de scădere: cu rădăcini bune, cu trunchiu tare și oblu și cu coroană frumoasă! Pământul trebuie să fie lucrat foarte bine, cu deo-*

se bire rigolat, nesmintit trebuie să fie scurs de apă, adecă să nu poată sta pe el apa baltă. Groapele pomilor făcute în rinduri regulate, trebuie să fie de un metru cubic cel puțin; dacă locul este plan, atunci ele nu trebuiesc să fie afunde, dar' cu atât mai largi; mai bune sânt *locurile înclinate, deloase*. Cât numai se poate, plantarea trebuie făcută din toamnă, că rădăcinuțele se vindecă numai decât și în decursul iernei se prind în pământ. Formând pomăria la largul — în câmp d. e. — este de neapărată trebuință par la fiecare pom; în groapă se pune mai întâiu parul și dela el spre nord pomul. Legătoarea e o răchișea (sălcuță), care o impletecim pe lângă pom și par ca un 8 culcat, dar' mai bine ca un gânj rotund. În anul întâiu se leagă numai puțin, adecă nu țepân! Groapele trebuiesc făcute mult înainte de punerea pomilor, dar' la 2 săptămâni înainte de plantare, le astupăm eară și nu le mai destupăm până punem pomul. Rădăcinile nu le lăsăm mai lungi decât cere trebuința, pomul nu trebuie pus afund, ci cel puțin cu 6—8 cm. mai sus decât cum trebuie în adevăr să-i fie stătutul; *cel mai bun pământ pe rădăcini!* După plantare trebuie udat bine. În anul prim după plantare trebuie tăiat foarte puțin din pom, numai în anul al doilea se cioantă pomii, de oare-ce ei acum odrăslesc a doua-oară. (Acum lăsăm 11 crengi în coroană!)

La culegerea poamelor încă trebuie să fim cu luare aminte; să culegem cu mâna ori cu ceva unealtă de cules, dar' să nu le batem cu băta! Coroana nu-i iertat să o lăsăm prea deasă, că atunci nu poate pomul da crengi roditoare. Pomul trebuie curățit cu diligență, ras de scoarța cea bătrână, periat și uns cu lapte de var. Iarna gunoim mai bine cu zeamă de gunoiu amestecată cu cenușe și împrăștiată pe sub coroana pomului. Numai atunci nu folosește gunoiul la pomi, când nu li-se pune. Pământul trebuie ținut afănat și printre pomi, nu numai în jurul pomilor; de aceea trebuie săpat în fiecare an, ba trebuie chiar arat cu plugul printre ei, și numai unde nu ne putem apropia cu plugul, acolo săpăm cu hârlețul. Printre pomi pot fi și alte plante: cucuruz, napi, cartofi, dar' mai bine fasole și lupin. Pământul nu-i iertat să fie de tot acoperit de coroana pomilor, că atunci pomii au prea puțină lumină și aer, așadar pomii trebuiesc puși cât de rar.

Cam acestea sânt sfaturile estrase din prelegerea dlui Fischer; practice și lămurite sfaturi!

Oare când vom ave și noi Românii reuniunile noastre economice și de pomărit?

Până acum — pare-'mi-se — singur Sibiul are o astfel de Reuniune, care și face tot ce-i stă în putință, pentru luminarea țeranilor noștri. Și Doamne! bine ar fi dacă s'ar forma astfel de Reuniuni în toate centrele noastre: la Brașov, Reghin, Bistrița, Bărgău, Năsăud, Dej, Gherla, Lăpuș, Baia-mare, Sătmăr, Maramureș, Beiuș, Orade, Cluj, Abrud, Bălgărad, Orăștie, Hațeg, Sebeș, Blaj ș. a. Să avem baremi atâtea Reuniuni agronomice-pomologice, câte bănci de bani avem.

Dar' dacă Reuniuni de acelea nu avem, baremi la școluțele noastre sătești de s'ar propune acest ram cum se cade, ca să se învețe și îndemne viitoarele generații a face aceea ce noi nu *vrem să facem și ce înaintașii noștri nu putură face!*

I. Pop Reteganul.

Dela espoziția de vite din Sibiiu.

La 26 l. c. s'a ținut espoziția de vite aranjată de Reuniunea agricolă română din comitatul Sibiului, unica Reuniune agricolă românească, care dă semne de viață. Espoziția de poame se continuă încă, și oată s'a deschis și espoziția de vite. A fost bine cercetată, deși era și mai bine, dacă nu se întâmpla schimbarea de termin, care pe mulți i-a încurcat. Am văzut vaci, juninci, vițele și tăurenci roșii și pistriciori de rassa pinzgau, unele mai frumoase decât altele. Au fost și câteva oi. Au fost peste 60 de esponenți.

Când am sosit eu era la 1^{1/2}, d. a. Juriul era întrunit. Juriul s'a compus din următorii domni:

Inspectorul agronomic al cercului, veterinarul comitatului, profesorii Dem. Comșa și Dr. Barcianu, membrii V. Tordășianu, A. Lebu și Verzar ș. a.

Acî, după listele ce le avea fiecare a mână, au satorit a se împărți următoarele premii:

I. Pentru oi au fost premiați: cu premiul I. de 25 coroane Vasiliu Bălan din Cristian; cu 10 coroane Petru Vidrigin din Rășinari; cu 6 coroane Nicolae Șurean, învățător; cu 4 coroane Nicolae Gligor; cu 2 cor. Vasilie Pop, toți din Cristian.

II. Pentru tauri dela 1^{1/2}—2 ani, cu prem. I. de 40 cor. Constanța Barcianu din Rășinari; cu 20 cor. Iosif Joandrea din Sibiiu; cu 10 cor. Dumitru Opriș, econom în Șura-mare; cu 10 cor. Nicolae Vidrigin din Rășinari; cu 5 cor. Lazar Bulea din Sibiiu.

III. Pentru vaci dela 2^{1/2}—8 ani, cu premiul I. de 35 coroane Alesandru Lebu din Sibiiu; cu 25 cor. Andreiu Teodor, grădinar din Sibiiu; cu 20 cor. capelanul Opriș din Șura-mare; cu 20 cor. Elena Stoianovici din Sibiiu; cu 8 cor. Ilie Gabor din Sibiiu; cu 8 cor. Stefan Restantă din Șura-mare; cu 5 cor. Vasile Chirca din Sibiiu; cu 5 cor. Ioan Radu din Turnișor; cu 10 cor. Ioan Opriș din Șura-mare; cu 5 cor. Nicolau German din Șura-mare; cu 5 cor. Elena Mohan din Sibiiu; cu 5 cor. Ana Crăciun din Sibiiu; cu 5 cor. Lazar Prașca (pentru o frumoasă vacă holandeză); cu 4 cor. Ioan Mateiu din Cristian.

IV. Pentru tăurenci și juninci, cu prem. I. de 30 cor. Andreiu Teodor din Sibiiu; cu prem. II. de 25 cor. Alesandru Lebu din Sibiiu; cu 10 cor. Dumitru Ciupea din Șura-mare; cu 6 cor. Nicolau Joandrea din Sibiiu; cu 5 cor. Ilie Popidan din Sibiiu.

V. Pentru viței și vițele, cu premiul I. de 20 cor. Alesandru Lebu din Sibiiu; cu 5 cor. Stefan Restantă din Șura-mare; cu 3 cor. Vasile Vălean din Cristian; cu 3 cor. Stefan Opriș din Șura-mare; cu 2 cor. Nicolae Banciu din Bungard.

Domnul Alesandru Lebu, care s'a învrednicit de 3 premii, în valoare de 80 coroane, declară în urmă că premiile ce i-s'au votat d-sale lasă să rămână la casa Reuniunii române agricole spre a forma un fond de premii pentru alte espoziții de vite.

După distribuirea premiilor avea să urmeze o prelegere de dl Tordășianu, la care însă n'am putut rămâne. Pot spune de încheiere, că esponenții merită toată lauda pentru îngrijirea cu care cultivează vitele.

R.

HIGIENĂ

Grijiți bine copiii!

(Urmare).

Alăptarea copilului se face bine, dacă se întâmplă cu ținerea în seamă a următoarelor:

După naștere numai după 5—6 ciasuri vine mititelul aplecat la sânul mamei sale, adecă după-ce s'a odichnit nițel și el și mama de oboseala nașterii. Dacă în vremea asta copilul e neliniștit, e pentru-că va fi prea strins în cârpe sau pus pe indoituri, și asta trebuie înlăturat, dar' nu e cum cred unele femei prea sfătoase, că doară ar fi flămând sau i-ar veni să se curățe, și ca să-i ajute îi dau să sugă, sau herbateuri să-i ajute la curățire. Prin asta aduc în cea mai mare primejdie lăuntru, rânzuca și mațele micuțului. Cel mai bun ajutor la curățirea lui este laptele mamei, care fiind foarte gras la început, ajută minărei noului născut. Că nu vine ușor laptele mamei în ziua dintăiu, n'are a face, copilul să fie pus să sugă, că suptul lui ajută pornirei laptelui.

Mai târziu, când mama nu mai șede în pat, e bine să dea copilului să sugă, șezând ea pe scaun, dar' nici-odată să nu-i dea să sugă *umblând* cu el prin casă, ori lucrând ea ceva!

Înainte de alăptare, sfîrcurile țitelor trebuiesc spălate cu apă curată, pentru a se desfunda găurelele de lapte încheat în ele.

După sugere, gura copilului e bine să se spele, și anume cu o cârpică subțire înfășurată pe lângă deget și muiată în apă curată. Altfel i-se acrește în gură și-i poate pricinui chiar rane.

Copilul să sugă totdeauna din amândouă țitele, nu numai din una. Să nu fie lăsat să doarmă nici-odată cu țita în gură, că e rău și pentru copil și pentru mamă.

În întâiele zile, e bine a ajuta sugerei mititelului, apăsând puțințel pe țita spre a ușura curgerea laptelui.

Ca să ai copil bun și liniștit, deprinde-l de mic să sugă tot la timp anumit, de regulă de 3 ori pe zi, dimineața, la amiază și seara, până e mic-mic, ear' noaptea nici-odată; ear' dela o săptămână încolo, cam de 4 ori pe zi la 3—4 ciasuri, căci atâta se recere pentru-că rânzuca lui se poată mistui laptele supt. Dacă chiar sugă și noaptea, supturile acestea să fie cât se poate de rare! Prin suptul prea des, rânza n'are timp de mistuire, se îngreună și copilul varsă și capătă mătrici (sgârciuri).

Neodihna și plânsul copilului nu totdeauna însemnează foame. Ele vin adese-ori din așternut rău, ud ori necurat, sau sgârciuri în mațe, de care copiii sugători pătinesc mult. De aceea nu trebuie să le dăm îndată mâncări ori, cum fac unele, ceva beuturi cu suc de mac că să le facă somn, ci să vedem să înlăturăm pricina neliniștei, și dacă vedem că nu folosește și copilul e îndelung neliniștit, să chemăm un doctor.

SFATURI.

Alungarea vermilor din oalele de flori.

Este îndeobște cunoscut, că une-ori se încuibează și vermi prin oalele de flori, cari cu timpul înmulțindu-se pot deveni stricăcioși, rozând rădăcinile acolora. Un mijloc foarte ușor și ieftin totodată s'a aflat acum de curând de cătră un cultivător de flori. Se ia anume un vas cu apă, în care se zdrobesc mai multe căstane sălbatică, cam câte opt într'un litru de apă. Acelea se lasă acolo timp de 24 ore, până-când adecă se face un fel de argăseală tare din ele, care florilor nu le strică nimic, dar' vermi udați cu apa aceea toți mor acolo în pământ, sau es la suprafață și aci mor.

Știri economice.

Premiu nou la expoziția de poame D-nul avocat Dr. *A. Frâncu*, atât de simpatic și generos, a ținut să dăruiască pe seama expoziției de poame o piesă de 10 coroane în aur drept premiu. Fapta dlui Dr. Frâncu merită deosebită recunoștință și imitare. Premiul dlui Frâncu s'a dat prin juriul expoziției corpului învățătoresc din Seliște, drept recompensă pentru frumoasa și bogata colecție de poame adunate dela aproape 130 proprietari de acolo.

Dela expoziția de poame. Expoziția de poame a fost foarte cercetată, au încasat la 160 fl. Afară de cei amintiți în nr. trecut au vizitat-o următoarele corporațiuni:

Școala de aplicație de lângă seminarul »Andreian« din Sibiiu, sub conducerea dlui învățător Candid Popa; școala română din suburbiul Iosefin al Sibiiului, sub conducerea dlui învățător Toma Joandrea; școala română din suburbiul »Poarta-Turnului« al Sibiiului, sub conducerea dlui învățător Lazar Negrilă; elevii dela gimnaziul luteran și de stat din Sibiiu; pedagogii și clericii din seminarul »Andreian« din Sibiiu, sub conducerea profesorului Dr. Barcianu; elevele dela școala civilă a »Asociațiunei«, sub conducerea d-șoarelor profesoare M. Cioban și Eug. Jovescu; elevele dela școala Reuniunii femeilor române din Sibiiu, sub conducerea dlui învățător Ilie Moga și d-șoara Joandrea. Învățătorii din districtul Sibiiu, sub conducerea dlui comisar Dr. V. Bologa.

La expoziția de vite a Reuniunii agricole a Șvabilor din Bănat, ținută în 22 Octomvrie în Detta, au fost premiați Românii Stefan Creciu din Voitec (30 coroane pentru junince), Moise Popovici din Voitec și Valeriu Jivan din Opațița (cu câte 15 coroane pentru vaci cu lapte), Stefan Sêrbu, Moise Lungu și Constantin Ardelean din Voitec (câte 5 coroane pentru vite de prăsilă), Moise Lungu din Voitec (30 coroane), Petru Petcu din Brestea (20 coroane), Constantin Ardelean din Voitec și George Căpățină din Denta (câte 15 coroane) pentru oi.

Expoziție de poame în Bistrița. Din 15 până în 17 l. c. a fost deschisă expoziția de poame a »Reuniunii agricole« din Bistrița. Expoziția a fost cercetată de public ales, între care și dl C. Weinhager, mijlocitorul de vânzări a halei centrale din Berlin, care a dat prețioase îndrumări relative la recolta, sortarea, vinderea și esportarea poamelor. Să ne însemnăm că e vorba de Reuniunea Sașilor, nu de a Românilor din Bistrița. Oare când vor avea și Românii așa ceva?

ȘCOALA ROMÂNĂ.

Despre jocurile de băieți.

De Petru Roșca, profesor.
(Din progr. gimnas. din Brașov).
(Urmare și fine).

Cercul săltăreț.

Școlarii sunt așezați la o distanță de un paș unul de altul în cerc de front, cu fața spre centrul cercului. În mijlocul cercului stă conducătorul jocului care ține în mână o punguliță ușoară umplută cu nêsip sau o pilă legată de o sfoară lungă. Conducătorul învîrtește pungulița împrejurul seu și învîrtindu-se și el dă drumul sfoarei, până-când pungulița ajunge la picioarele școlarilor și descrie aproape de pământ un cerc asemenea aceluia pe care-l formează școlarii. Școlarii când ved că pungulița ajunge la dîșii sar în sus, ca s'o lase să treacă pe sub picioarele lor. Cel care n'a sărit în sus la timp e lovit de punguliță și astfel o oprește în învîrtire; drept pedeapsă e scos din joc. Jocul se continuă astfel, până-când jumătate din școlari au fost eliminați din joc, ear' atunci se începe din nou.

Ca să facem saltul mai variat, putem prescrie, ca elevii să sară numai într'un picior, sau ca în decursul saltului să crăcească sau să încrucișeze picioarele, să îndoiască picioarele dela genunchi îndărăt, ori să facă la fiecare salt o întoarcere de un pătrar sau jumătate la dreapta sau la stînga.

Lupta într'un picior.

Tot câte doi școlari se pun ca contrari față în față la o distanță cam de 3 pași, ținînd brațele încrucișate pe piept și stînd numai pe un picior. La comanda instructorului școlarii sărind într'un picior se apropie unii de alții, căutînd fiecare ca prin isbire să silească pe contrarul seu a pune piciorul cel ridicat pe pământ; acela care mai întăiu a atins cu ambele picioare pământul a pierdut. Isbirea se face numai cu brațele încrucișate pe piept și are să fie îndreptată asupra brațelor contrarului și nici-când asupra grumazului sau capului. Piciorul, pe care s'a început lupta, nu e permis a se schimba în decursul luptei. Părechile contrare se formează sau prin alegere, sau prin soarte. Dacă voim să rămână numai unul ca învingător, atunci după fiecare luptă lăsăm pe cei învinși să se retragă, ear' învingătorii se lupte din nou ei între ei, până-ce în fine se alege numai unul ca învingător.

Întrecerea într'un picior.

Mai mulți școlari stau în rînd de front fiecare într'un picior, sau pe piciorul stîng sau pe cel drept, precum va dispune conducătorul mai nainte. La semnul dat de conducător cu toții aleargă sărind într'un picior spre ținta așezată înaintea lor la o distanță de 30--40 pași sau și mai mult. Care a ajuns mai întăiu la țintă, fără-ca să fi atins pământul și cu celalalt picior, a învins.

Jocuri cu pila (mingea).

Domino sau ABC.

Școlarii se așează în mijlocul curței într'un cerc de front; unul dintre ei, la care se află pila, o aruncă drept

în sus chemând pe nume pe unul dintre jucători, care are să o prindă. Dacă a prins acesta pila, va chema pe altul și așa mai departe, până-când unuia dintre cei chemați nu-i succedă a prinde pila; el atunci se va pleca și va ridica iute pila încercându-se a lovi pe unul dintre jucători, cari în momentul ce observă, că pila cade la pământ, fugind să îndepărtează cât mai mult de cerc; dacă lovește pe vre-unul dintre jucători, atunci cel lovit ridică pila și dă după altul și așa mai departe, până-când unul dintre cei loviți aruncă după vre-unul fără-ca să-l lovească. Celui care n'a lovit 'i-se numără o greșeală (o pită) și el ridicînd pila fuge iute spre mijlocul curței și aruncînd pila drept în sus, chiamă el acum pe un jucător ca să prinză. Jocul se continuă astfel până-când cu toții afară de unul au ajuns la numărul greșelilor statorit înainte de începerea jocului.

În cas că se află în curte un părete mai înalt, jocul acesta se poate juca și astfel, că pila nu se aruncă drept în sus, ci de părete, avînd a se prinde înainte de ce atinge pământul.

Din trecutul nostru.

— Istoria Moldovei. —

Ioan Vodă-cel-Cumplit.

(Urmare din nr. 40).

Ioan-Vodă stete patru zile pe câmpul dela Jiliște după-ce-l vîntură de dușmani. Îngropă morții, împărți între soldații sei bogata pradă ce o găsi în tabăra dușmană, omenind deosebit pe Căzaci, și dete vreme oștirea să odihnească nițel.

După asta porni îndată pe urma dușmanului seu Petru Schiopul, pe care nu avuse plăcerea a-l afla pe câmpul de luptă printre cei închinați morții... Și ținî oblu la București! Cuprinse fără greutate Bucureștii, lăsă soldații să odihnească și aci patru zile, și fiindcă află că Schiopul s'a retras cu apărătorii sei turci în Brăila, el așeză Domn în scaunul Bucureștilor pe un principe mare dușman al lui Schiopul, apoi se îndreptă spre Brăila.

În același timp solii lui cutreerau țeara ducînd vestile minunatelor fapte ale cumplitului Domn și poșteau pe oamenii buni de arme, să vie sub steagurile lui Ioan-Vodă ca pedestrași, ca arcași, că le dă plată zdravănă!

Călăreți Ioan zicea că are destui, dar' pedestrași ar vrea să aibă. Ear' de acestia câștigă mai ușor. Pe când ajunse la Brăila, oamenii lui îi aduseră și așezară în rînd ca la 14.000 de pedestrași. Între ei erau mulți din chiar Muntenia, oameni ce urau pe Petru Schiopul sau viteji ce atrași de bravura Domnului moldovean, voiau să iee și ei parte la gloriile lui!

Brăila este al doilea loc, în care cumplitul Vodă își desfășură toată puterea și grozăvenia sa. Orașul era încunjurat cu zid puternic, cum se obișnuia pe atunci. Oprit sub zidurile orașului, Ioan-Vodă trimise soli cari să ceară pe Schiopul.

Căpetenia cetăței apărute de Turci, trimise înapoi lui Ioan-Vodă zece ghiulele (gloanțe

mari) de tun, și alte gloanțe și săgeți, cu vorba, că se vie numai, că eată cu de acestea are să-1 hrănească!

Ioan dete călăilor (hoherilor) pe solii turci; acestia le tăiară de vii nările, buzele și urechile, apoi din porunca lui Vodă îi răstigniră cu capetele în jos pe niște prăjini și așa-i puse vederea orășenilor, spunând că așa vor păți toți păgânii.

Și porunci dărîmarea zidurilor cetății. Pedestrașii, noua trupă a lui Vodă, dărîmară atât de repede zidurile încât dușmanii din lăuntru nici n'aură vreme să înceapă apărarea lor, apoi deteră năvală în oraș.

Fu ceva grozav! Cel puțin tot așa de grozav ca la Jiliste!

Cumplitul Vodă dete cea mai largă slobozenie soldaților să prădeze și să ucidă, să se scalde în păcate de a face stricăciuni dușmanului. Soldații, toți oameni lacomi adunați de dorul câștigului, știind câtă bogăție e în orașul neguțătoresc Brăila, se aruncară turbați asupra lui, împinși la măcel de sunetul tobelor, trîmbițelor și de cruzimea inimei proprii.

Copile nenorocite se aruncau în brațele mamelor, cari apucau soldații de barbă și se luptau cu ei, până erau necinstite apoi ucise, sub ochii bărbaților ori a părinților, cari stăteau legați de stilpi și priveau grozăveniile. Unele mame și-au scos ochii ca să nu vadă acest chip al iadului.

Nimeni nu fu cruțat. Sângele curgea vale în Dunăre. Nu rămase nici un câne viu. Nici peatră pe peatră!

Turci, neturci, toți fură snopiți. Numai cât arzând și jefuind cotețul, porcul a scăpat viu earăși: Petru-cel-Schiop reușise să fugă peste Dunăre, la Constantinopol.

O parte a oștirea turcești a scăpat închizându-se în cetățuia de lângă oraș. Dar cu acestia Ioan-Vodă nu mai perdă vremea, ântăiu fiindcă pe Petru și așa nu-l mai putea afla acolo, a doua fiindcă știa și el că e mare pierdere a lupta tu din câmp contra unor ostași închiși într-o cetate. Și el avea încă lipsă de ostașii sei. Nu-i risipi dară aci. Îi lăsă numai să odihnească și să chefuiască mîncând și bînd din cele pivniți bogate, patru zile, pentru-ca apoi să vadă mai departe de griji. Căci dușmanul rănit la Jiliste, Turcul, nu se culcase, ci chiar se ridica nor nou, spre a se descărca și mai teribil asupra îndrăznețului Vodă moldovean.

Conferențe învățătorești.

Joi, în 26 l. c. s'a început ținerea conferențelor învățătorești din arhidieceasa română gr. or. din Ardeal, reactivate anul trecut. Învățătorii s'au întrunit în 12 locuri centrale, spre a discuta și a se instrua împrumutat, sub conducerea câte unui comisar consistorial.

Ideea în sine, de a ști întruniți, în aceeași zi, în 12 locuri ale diecesei pe toți învățătorii, împreună învățând și învățându-se, e măreață. Cu atât mai mari vor fi rezultatele, dacă conferențele se aranjează și se conduc bine, ceea ce e fără îndoială, după rezultatele bune ce le-au dat conferențele în anul trecut.

Dăm azi raportul despre conferența din Sibiu.

Conferența din districtul Sibiului.

Ziua întâia.

Joi, la orele 1/2 11 după serviciul divin învățătorii gr. or. din protopresbiteratele Sibiu, Seliște și Avrig s'au întrunit în una din salele seminarului „Andreian” în conferență didactică.

Înainte de deschiderea conferenței dl Dr. Vasile Bologa, comisarul consistorial aduce la cunoștința învățătorilor, că I. P. S. S. Metropolitul Ioan Meșianu și-a exprimat dorința de a fi de față la această conferență, și încă dela început.

Știrea a fost primită cu mare bucurie. Se alege îndată o comisiune de 7 membri, care dimpreună cu dl comisar consistorial să invite pe I. P. S. Sa la conferență.

După o mică pauză I. P. S. Sa intră în sală, însoțit de Prea Cuvioșia Sa dl archimandrit Ilarion Pușcariu și de domni: Zacharia Boiu, Moise Lazar, Nicolau Cristea, Dr. E. Roșca și Ioan Papiu.

Dl Dr. Bologa salută pe I. P. S. Sa, arătând bucuria și fericirea ce o simt învățătorii prezenți văzându-l în mijlocul lor. Întreite strigăte de »trăească« au însoțit această bineventare. Printr'un discurs frumos și instructiv deschide apoi conferența. Urmează un act înălțător de inimi. I. P. S. Sa prin cuvinte dulci și frumoase dă foarte instructive povești învățătorilor. Cuvintele părintești sînt ascultate cu viu interes și răsplătite cu aplause și »să trăească«.

Se aleg doi notari: A. Galea și C. Popa. Urmează constatarea membrilor prezenți. Sînt de față 70, din 100 de învățători. Între cei de față sînt 15 învățătoare.

Se cetește elaboratul inv. din Seliște, dl Dumitru Mosora asupra temei »Care este cel mai bun metod pentru dezvoltarea simțului religios-moral în elevi?»

Lucrarea e ascultată cu viu interes. Autorul arată însemnătatea ce o are dezvoltarea simțului religios-moral pentru omenime în general, și în special pentru poporul nostru; indică metodele și mijloacele prin cari s'ar pute cu mai mare succes desvolta în elevi acest simț. În legătură prezentează și un plan al materialului de învățămînt, ce are să se propună în școalele populare din studiul religiunii.

Prin lucrarea aceasta dl Mosora ne-a dovedit nu numai că d-sa este înzestrat cu frumoase cunoștințe pedagogice-didactice, atât teoretice, cât și practice, dar' că și lucră cu mare rîvnă și dragoste la progresarea rațională, după principiile pedagogice moderne a învățămîntului nostru școlar. E dedicat așa zicînd cu trup și suflet carierei, la care este destinat.

A fost viu aplaudat și felicitat de toți.

După acestea I. P. S. Sa părăsește între aplause conferența.

Tema lucrată de dl Mosora se dă membrului S. Făgărășan spre cenzurare, și o eventuală discuție asupra ei se amînă pe ședința următoare.

Fiind timpul înaintat dl comisar consist. închide ședința.

Ziua a doua.

Vineri, la orele 8 s'a ținut a doua ședință. În această ședință s'a cetit două instructive teme, una de dl Dumitru Lăpădat și alta de Toma Măhăra.

Dl Măhăra se ocupă cu chestiunea premierei școlarilor. Arată părerile pedagogilor moderni, precum și modalitățile și mijloacele prin cari să se facă premiile în școalele noastre. Se constată că dl Măhăra a lucrat cu mare diligență și astfel s'a achitat pe deplin de însărcinarea primită. Tema se alătură la protocol, autorului i-se exprimă mulțumită protocolară.

O discuție mai lungă s'a încins asupra lucrării dlui Lăpădat. D-sa cu multe cunoștințe în cauză arată rînd pe rînd toate defectele obvenite și constatate referitor la materialul de învățămînt ce are să se propună în școalele noastre, după-cum e prevăzut în »Normativul școlar« din 1881.

Autoritățile noastre școlare superioare spre a pute compune un nou plan de învățămînt, au avut salutara și fericita idee de a consulta în această materie pe cei mai competenți factori, pe învățători. Acesta este primul caz, când la compunerea unei legi școlare așa zicînd se cer și părerile celor chemați în rîndul prim a eșecuta această lege.

Dl Lăpădat basat pe cunoștințele câștigate în praxă își face rînd pe rînd la fiecare obiect de învățămînt observările, precum și defectele planului vechiu de învățămînt.

Conferența le găsește juste și își exprimă dorința, că autoritățile superioare la compunerea noului plan să țină cont de aceste observări. Cu acestea ședința a doua se încheie. Învățătorii merg în corpore la espoziția de poame.

După amezii la 3 ore se ține ultima ședință. În aceasta dl S. Făgărășan referență asupra temei lucrate de dl Mosora, care a fost încredințată d-sale spre apreciere. Atât d-sa, cât și alți domni cari au luat cuvîntul asupra acestei teme, au declarat-o de deplin succasă.

După-ce se alege o comisiune de trei, care va avè să aleagă temele ce au să se pertracteze în conferența anului viitor și după-ce se încredințează dl A. Galea a prezenta un elaborat în scris asupra temei: »Chestiunea esamenelor finale în școalele populare«, dl comisar consist. Dr. V. Bologa prin frumoase și calde cuvinte declară de încheiată sesiunea actuală. Dl D. Lăpădat mulțumește în numele învățătorilor dlui comisar pentru înțeleapta conducere a acestei conferențe, urîndu-i mulți ani fericiti.

Raportor.

O întrebare serioasă.

Să treacă învățătorii nostri dela școalele confesionale la școale comunale ori de stat?

Eată o întrebare serioasă, care sîntem siliți a o pune, după-ce vedem că unii învățători de ai nostri iau frunza 'n buză și trec dela școalele confesionale la cele ale statului, ori la cele comunale.

Și nu-i glumă, trec mereu, azi unul, mâne altul, dar' trec, fără a-și da seamă de ceea-ce fac.

Și oare de ce trec?

Să vă spun eu, că eu știu bine, mult mai bine poate decât mulți din cei-ce trec.

Unii din învățătorii nostri se vîd în școluțele noastre, nu chiar atât de pompoase ca cele ale statului, singuri ca cucul; vîd că nu prea se interesează comitetele școlare de cele trebuincioase; vîd că nu prea au lemne în frigul iernei; vîd că școlarii nu au cărțile și reușitele trebuincioase; vîd că și plătuțele le scot cam cu țîrăita și — desprează, își urîsc zilele. Dar' atunci vine domnul inspector de școale cel regesc unguresc, prinde a vorbi ungurește și de vede că învățătorul vorbește bine această limbă, dau la țîrg: — Domnule învățător, zice inspectorul, par'că nu prea bine-ți merg trebile aci; par'că nu prea poți face progrese, oare ce ar fi cauza? Spune-mi, să emendăm, ce se poate.

Și învățătorul i-se jeluște că uite așa și așa stau trebile; se escusă, săracul, că nu el poartă vina că afacerile școlii merg cum merg, ci autoritățile școlare, cari nu se interesează de școală.

Din aceste puține vorbe numai decât vede inspectorul, cu cine are de lucru, și prinde a-l încuraja mai departe;

— E rău, domnule învățător, dar noi vom face să fie bine. Uite, d-ta știi bine ungurește, fă ce-i face aci până la finea anului, atunci îți dau post la o școală de ale mele.

Lucrul e început. Învățătorul trage anul cum îl trage și la examen — dacă nu mai curând — merge la Măria Sa dl inspector și-i spune că-i gata a primi postul promis. Și peste câteva zile cetim în „Néptanitok Lapja” că N. N. e numit învățător la școala comunală (ori de stat) din N.

Acela-i perdut pentru noi!

Sunt apoi unii cari în adevăr lipse nu duc la școlile noastre confesionale ci, părându-li-se că ar fi domni mai mari de ar fi dascăli de stat ori comunali, pășesc dela noi și trec acolo.

Aceste sunt așa.

Dar oare bine fac ori ba, cei-ce fac așa?

Dacă, repetez: *dacă* ar fi drept și dreptate după-cum zice legea că trebuie să fie, atunci nu ar avea nime de zis nimic; atunci ori-care învățător ni-ar fi tot una de este la o școală confesională, ori la una comunală ori de stat. Că legea zice că pruncii au să se instrueze în limba maternă, va să zică: Români, în limba română. Atunci, în toate comunele românești, ori de au ele școli confesionale, ori de au de stat ori comunale, românește s'ar propune și nu numai nu am avea nimic contra mergei învățătorilor nostri la acele școli, dar' ne-am chiar bucura, ca să nu fie siliți inspectorii a pune dascăli străini, la copiii români.

Dar' nu-i așa.

Îndată-ce școala e de stat, ori comunală, limba de propunere în ea este cea maghiară, ori care ar fi limba maternă a elevilor. În astfel de școli apoi și sunt aplicați câți Sécui, Jidani, Unguri, Români (ungurisați) toți; numai Români curăți — ba.

Trecând dar' învățătorul român dela o școală confesională la alta de stat, s'a gătat cu el să mai vorbească în școală românește, să mai cânte românește; se face el însuși maghiarisătorul copiilor de Român; la biserică nu-i duce, cruce nu-și mai face la începerea și sfârșirea lecțiilor, ci zice cu ei o rugăciune interconfesională și internațională și cântă câte o cântare patriotică ungurească.

Dar' atâta nu e destul. Un an doi ține pe învățătorul român acolo, apoi îl transferează undeva în Ungaria ori colo printre Slovaci, să mai maghiarizeze și pe aceia, »pe calea cea mai oablă».

Atunci apoi îi pare rău de patria sa, de prietenii sei, de neamurile sale... dar' e târziu; ori merge, ori e scos din oficiu, de nu cumva se poate pensiona, cu o pensie cât de mică.

Astfel stând lucrurile, judece chiar și cel mai necăjit învățător de al nostru, de-i bine să treacă dela școlile noastre confesionale ori ba?

Nu treacă, ci lucreze cu sfîntenie în școala, unde-i aplicat; pună-se în înțelegere cu preotul, protopopul și cu fruntașii poporului și-și creeze acolo zile plăcute. Rabde un an doi și lucreze dela inimă, că poporul nostru n'are inimă de peatră, să nu ușureze traiul unui om ce muncește pentru fiii lui din tot sufletul seu și din toată virtutea sa; nu-i atât de împetrit, să nu dea cărți copilului, când vede că acela învață ceva.

CRONICĂ.

Nou inginer român. În 26, 27 și 28 l. c. a depus înaintea unei comisii de specialiști, la tablă din Cluj, examenul de liberă practică în ale ingineritului dl *Daniil Gabor*, căpătându-și astfel diploma de inginer de comasare. Dl *Daniil Gabor*, domiciliat în Voila lângă Făgăraș, e bine cunoscut în toate părțile locuite de Români.

Alegeri municipale. Pentru îndeplinirea locurilor de membri ai congregațiunii comitatului *Sibiu*, devenite

vacante prin moarte ori abdicere, comitetul municipal a decis a se face alegeri noue: în *cercul II. al Sibiului* (fiind a se alege 1 membru pe 5 ani), în *cercul III. al Sibiului* (1 membru pe 2 ani) și în *cercul Noerichiului* (1 membru pe 2 ani). Ziua alegerii e fixată pe 8 Noemvrie n.

Fapte creștinești. Economul *Tanase Jacob* din Hordou a donat bisericii gr.-catolice de acolo 2000 fl., pentru a se zidi în comună biserică.

— Economul *Petru Nișiu*, cu soția sa *Maria*, din Var, au dăruit bisericii gr.-or. de acolo un prapor în valoare de 30 fl.

O nouă carte militară în limba română. Dl *Demetriu Bardoși*, prim-locotenent în regimentul 37 de infanterie din Nevesinje (Herțegovina) a dat tocmai acum la tipar »Regulamentul de serviciu în limba română pentru armata ces. și reg.» Cartea va apărea pe la finea lunii Noemvrie în Tipografia noastră, editura autorului.

Necrolog. În 24 Octomvrie a răposat evlaviosul creștin din Zervești *Ioan Vlad*, în vîrstă de 80 ani. În mormentarea s'a făcut cu toată pompa cuvenită, luând parte public numeros. Părintele *Ioan Jucos* a rostit o cuvîntare funebrală potrivită, arătând între altele, că tîmpla sf. biserici s'a zugrăvit cu cheltuiala răposatului.

— *Nicolau Pop*, preot gr.-catolic în Lugierd, a încetat din viață la 19 Octomvrie st. n. a., la 11 ore din noapte după un morb scurt, dar' greu, în etate de 63 ani, în al 40-lea an al fericitei sale căsătorii. Îl deplâng: soția *Maria Pop n. Moldovan*; fiii și fiicele: *Iuliu Pop*, preot; *Valeria Pop m. Pop*, Regina *Pop m. Moga*, și numeroase rudeni.

Post de notar. Dela pretura din Vêrșeș este scris concurs pentru ocuparea postului de notar-adjunct în *Pauliș*. Dotațiunea 500 fl. Termin de concurs 10 Noemvrie; alegerea în 11 Noemvrie st. n.

Ei despre ei. În comisiunea financiară a dietei maghiare deputatul *Komjathy* a zugrăvit astfel pe satrapii comitatelor, numiți fișpani: »Fișpanii nu sînt astăzi alta decît agenți politici. Statul nu câștigă nimica prin ei, ear' pentru administrație și guvernare sînt tot atât de puțin folositori. Posturile acestea sînt cu totul de prisos și ar trebui șterse, ear' sumele trecute în budget sub titlul acesta, încă ar trebui șterse. Pe lângă aceasta, dela toți funcționarii se cere o calificare oare-care, numai dela fișpan nu. Pe el »nașterea» îl face domn!« Cam are dreptate *Komjathy*.

La esoposiția din Paris dl *Moceanu*, profesor de gimnastică, va reprezenta cu elevii sei *dansuri naționale românești*. Trupa, cu care se va produce dl *Moceanu*, e deja compusă, mai avînd să câștige încă numai dansatoare.

Postă în Berghin. Ministrul de comerț a dat comunei *Berghin* oficiu postal cu comunicațiune zilnică între *Berghin* și *Vingard*.

Tractul protopopesc gr.-cat. al Sibiului a ținut azi sinod, care a discutat chestiunile dela ordinea zilei și a ales un delegat, în persoana părintelui *N. Togan*, capelan în Sibiu.

Semne de toamnă lungă. Ni-se scrie: În cimiterul bisericii din Ucea-de-jos (Sînt deci și la noi cimiterii plantate cu pomi. Red.) se află o altoaie înflorită; are o floare deplin desvoltată și în jurul acesteia patru muguri despicăți.

Mai bucuros moartea decît licitare. *Csukás Benő Molnár* din Comorn era dator cu 50 fl. pentru cari Sâmbătă era să se liciteze moara. A cerut prelungire, dar' nu 'i-s'a dat. Vineri noaptea scriind pe o lopată că mai bucuros moare decît să vadă că 'i-se licitează moara, a dat foc morii și apoi s'a culcat. A ars împreună cu moară cu tot.

O crimă. Un biet ficior din *Rachiș* (*Oláh-Rákos*) a fost dus de multă vreme prin România, de unde s'a reîntors cu o sumuliță frumoasă de bani. Acum în 25 l. c. a fost la tîrg la *Săvădisla* cu vre-o 400 fl., poate să-și cumpere ceva. Peste noapte rămînînd în *Săvădisla* nu se știe cine 'i-a furat bănișorii câștigați cu multă osteneală de prin alte țări, ear' pe el 'l-a bătut de 'l-a muțit, dimineața a și murit. Gendarmeria umblă acum după prietenii lui, despre cari se spune, că ar fi comis fapta.

„Chinu”.

Notari de muștră. Din *Cisteiul-unguresc* ni-se scrie, că notarii de acolo rup foile românești, ce sosesc la postă și nu le dau oamenilor. Eată scrisoarea ce ni-se trimite:

Fac cunoscut la administrația »Foi Poporului«, mă rog cu toată stima mea, că acu merge foarte rău cu foile dumniavoastră din Sibiu, căci se ciufulesc și se batjocoresc Ungurii cu noi, căci eu am doi martori și jură înaintea legii, căci domnul notar și aditanciul *Hanczi Jozsef* se-l dați la județ pe notar *Fekete Istvan*, căci toate foile noastre ni-le sfîrtică la Români și noi dăm taxa ai scumpă pe nimic și nrii 35, 36, 37 încă n'am primit eu...

Denunțăm mai marilor lor pe acești deregători, cari trăesc din sudoarea poporului și cu toate acestea îl batjocoresc și-i avisăm, că de vor mai face asemenea lucru, vom face arătare împotriva lor.

Sfințire de biserică. *Simeon Popan*, preot gr.-cat. și comitetul parochial împreună cu poporul român gr.-cat. din *Figa*, invită la actul sfințirii bisericii celei noue din *Figa*, ce se va celebra Duminecă, în 19 Noemvrie c. După actul sfințirii prînz comun la casa parochială. La 6 ore seara petrecere cu joc, în favorul bisericii. Prețul intrării de persoană la prînz 1 fl. v. a., la petrecere de persoană 80 cr., în familie 2 fl.

Din Remetea-Lunca ni-se scrie, că notarul de acolo *Germec* nu-și poartă diregătorîa în regulă. Despre aceasta știu și mai marii, căci s'a făcut instanță până la ministru împotriva lui. Acum notarul ar voi să se ducă din sat și oamenii asemenea ar vrea să se scape de el, dar' nu pot, căci nu-l primește nici un alt sat. Așa stau lucrurile, dar' așa le trebuie oamenilor nostri din *Remetea-Lunca*, de oare-ce când au ales pe *Germec*, au fost și concurenți români și ei tot au ales un Ungur, de care acum nu se pot scăpa.

Românilor, învățați și din pățania aceasta, că întotdeauna să vă alegeți deregători de neamul vostru și nu străini.

Unde-s doi puterea crește. Din *Șoimușul-român*, comit. *Têrnava-mică*, ni-se scrie, că acolo sînt Români gr.-or. 120 de familii și Români gr.-cat. 30 familii, dar' nu au școală, ba nici preoți nu au. Pe acești creștini ai nostri îi îndrumăm să meargă fruntașii lor la protopopul gr.-or. și la cel gr.-cat și să-și roage ca să vină în comună și să pună la cale o școală bună naționalicească română, cum au făcut cei din *Turdaș* și din alte părți. Legătură între episcopi este, cum să se facă școli de acestea, unde confesiunile nu-și pot ține fiecare câte o școală deosebită. De un neam și de o limbă sîntem, deci să nu ne tot despărțim, ci mai mult să ne apropiem unii de alții.

Zatureczky Paula. În comuna Hegyköz-Kovácsi (Bihor) țeranul Varga János plecase la câmp împreună cu nevastă-sa, lăsând încuiați în casă pe cei trei copilași ai lor. Casa țeranului s'a aprins, nu se știe cum, și în scurt era întreagă cuprinsă de flăcări. Paula, frumoasa fiică a proprietarului vecin, a zărit din curtea castelului primejdia și știind că acasă la Varga nu s'nt decât doar copilașii, a alergat acolo și punând umărul în ușă a scos-o din țifini, a intrat în casă, unde într'un unghet plângeau doi copilași în jurul unui leagăn în care încă era un băiețel. Coperișul de trestie ardea cu bobotaie, grinzile trosneau, ear' în casă era besnă de fum, luminată din când în când numai de flăcările ce isbiau în ferestri. Prin fum și flăcări fata a scos în curte pe cei doi copilași mai mărișori, apoi s'a repezit de nou în casă, scoțând și pe băiatul din leagăn. Cu acesta a trebuit să treacă formal prin bobotaie, căci trestia de pe coperiș căzuse în preajma ușei și ardea acolo. Tocmai când sărbătorita balurilor de elită eșia prin flăcări cu al treilea băiețel, cernită de funingine și cu părul și hainele părjolate, sosiseră la stîns oamenii dimprejur. Ovațiunile făcute curajioasei domnișoare erau ceva de nedescris, multe mame îi sărutau chiar mâinile. Într'aceea sosese dela câmp și părinții copilor; mama lor se repede să străbată prin bobotaie, că se-și scoată din casă copilașii; oamenii dau s'o rețină, ear' dinsa strigând: »Copiii mei! Lăsați-mă să-mi scot copiii!» — se lupta să pătrundă printre oameni. Pe când ea se sbuciuma astfel, sosește din o curte vecină domnișoara Zatureczky aducând de mână pe cei doi băieți mai mărișori și ținând în brațe pe cel mititel. Mulți ochi erau scâlțați în lacrimi, privind întâlnirea mamei cu copilașii ei crezuți arși în flăcări.

Domnișoara Zatureczky Paula este eroina zilei; întreg ținutul o sărbătorește și o felicită pentru eroica faptă; cei cari până acum o cunoșteau numai ca escelentă dansatoare și frumoasa balurilor, acum o admiră și ca eroină.

Calfă de boltă. Un tinăr român din familie bună, și cu pregătirea de lipsă caută aplicare într'o *băcanie* (boltă de coloniale). Megustorii cari au lipsă să binevoiască a se adresa la redacția foii noastre.

Mulțumită publică. Ilustra Academia Română în urma rugărei adresate din partea subscrisului, a binevoit a dăruți pe seama bibliotecii învățătorilor rom. gr.-cat. din despărțământul »Murăș-Uioara 23 de opuri de valoare în mai multe volume. Pentru această faptă maritimă exprim și pe această cale, industriei Academiei Române cele mai călduroase mulțumite.

Grind, 24 Oct. 1899.

Teodor Trombițaș,
preș. desp. M.-Uioara.

Dela cursul de viierit. În 29 l. c. s'a ținut în Aiud examenul cu învățătorii cari au luat parte la cursul de viierit de 4 săptămâni, deschis din partea ministrului de agricultură, anume pentru învățătorii.

Aceste 4 săptămâni le-am făcut în două rate, anume 2 săptămâni începând din 27 Aprilie până în 10 Maiu a. c., ear' cestealalte 2 din 16 Octomvrie până în 29 Octomvrie a. c., sub conducerea lui Ioan Gálffy, directorul preparandiei de viieri din Aiud.

Au luat parte 16 învățători, dintre cari 6 Români, 2 Sași și 8 Maghiari.

Sub durată acestui curs ni-s'a propus tot ce se ține de cultivarea viței și în special a viței americane, apoi despre îngrijirea vinurilor, a pivniței etc., despre

cari dacă aș vrea să vorbesc în coloanele prețuitei d-v. foi și dacă on. Red. 'mi-ar da permisiunea (cu plăcere; ba te rugăm. Red.), m'aș simți destul de fericit, știind că cu așa ceva aș face un serviciu bun on. cetitori. La examen au participat trimisul comitetului-suprem, a inspectorului regesc; din partea ministrului nu s'a prezentat nime. Esamenul a succes foarte bine.

Învătătorul român.

Dela espoșiția de poame.

Duminecă în 29 l. c. s'a închis espoșiția de poame, aranjată de »Reuniunea română agronomică« din Sibiu. Cu acest prilej s'au împărțit și premiile ear' Luni s'au vîndul prin licitate poamele espuse.

Azi mai dăm unele date despre aceasta frumoasă și bine reușită espoșiție.

Esponenții.

În total au fost 304 esponenți, dintre cari numai 12 afară de comitatul Sibiiului. Cei mai mulți esponenți s'nt din Seliște (104 proprietari) în frunte cu vestitul pomolog Ioan Chirca. Apoi din *Cacova* cu școala de acolo în frunte; din *Sibiul* cu Ioan Popescu în frunte.

Amintim apoi pe esponenții din comunele: Aciliu, Rășinari, Gales, Vale, Șura-mare, Sadu, Tilișca etc.

Visitătorii.

Esopoșiția de poame a fost cercetată în total de aproape 4000 persoane. Dela 12 școli din comunele din jurul Sibiiului au fost elevii în corpore conduși de învățătorii.

Premiații.

În total s'au dat 55 premii în bani în suma totală de 230 coroane; s'a distribuit apoi 107 diplome de recunoștință.

Premiul prim de 20 coroane i-s'a dat dlui Ioan Chirca, v-notatr în Seliște. Premiul de 10 coroane în aur dăruit de dl *Dr. A. Frâncu* s'a decernat corpului didactic din Seliște. Premiul de 10 coroane s'a dat școalei din *Cacova*. Dintre ceialalți premiați mai amintim:

La grupa: »Poame în stare naturală: I. Popescu din Sibiul, St. Milea, Tilișca, Sabin Savu, Vale, Liviu Brote, Rășinari etc.

La grupa: *Struguri*: Antoniu German, Aciliu, I. Muleș, N. Iosif, Aciliu, D. Ivan, Dobârea etc.

La grupa derivate: *Vin*: P. Opincar, Sebeșul-săsesc, I. Droc, Mercurea, A. Acilonescu, Gales etc. *Rachiu*: Sab. Savu, I. Banciu, Seliște etc.

Poame uscate, licitar, compot: Internatul de fetițe al »Astrei«, d-na Otilia Comșa, d-ra T. Békesy, Minerva Brote, d-ra Agnes Cristea.

Premiile și diplomele decernate neridicate încă se pot lua dela comitetul central al »Reuniunii agricole«.

Duminecă seara după închiderea espoșiției a fost cină comuna în o saletă dela hotel »*Împăratul Romanilor*«:

Luni s'au vîndul prin licitate în favorul »Reuniunii agr.« lucrurile espuse, pentru-că aproape toți esponenții au dăruit Reuniunii poamele espuse, în câteva ore toate lucrurile au fost deja cumpărate.

Succesul material.

Pe cât de succasă din punct de vedere economic și moral a fost espoșiția, tot atât de succasă a fost și din punct de vedere material.

Din bilete de intrare s'au încassat peste 200 fl.

Din »buffetul« improvisat s'a încassat venit curat peste 30 fl. Din vînzarea poamelor peste 50 fl.

În total dar' aproape 300 fl.

De pe la noi.

— *Dela raportorii nostri.* —

Micuș, 30 Oct. n. — Cel mai nou defraudant e notarul de aici, Fosztó Elek (Nomen et omen. Red.) 'L-a prins chiar baronul din Micuș, Zeik József, cu un prevent de a lui Crăciun Ciortea de 17 fl. 50 cr., pe care voia să-l încasseze a doua-oară, cu peste 22 fl. cu jucții cu tot. Judecătoria a constatat acum, că defraudantul Fosztó a mai înstrăinat 900 fl.

Vinovatul imediat a fost suspendat a femeia i-s'a dus dela el cu toate mobilele ce a avut; acum nu au ce lua de pe el.

Părerea cea bună a oamenilor din Micuș și Indol e, că au scăpat de notarul, care avea o sucă rea, bătea pe bieții oameni.

Micușul și Indolul s'nt comune curat românești. Ar fi de dorit deci să concureze și notari români, ca să fie aleși în locul lui Fosztó! „*Chimu*“

Alba-Iulia, 28 Octomvrie n. — O dureroasă scenă s'a văzut azi aproape de piața orașului nostru: Se vindeau prin licitație vitele unor sărmani economi români din Șeușa. Anul trecut a fost foarte vitreg pentru țeranii din acele părți; vilele au fost și s'nt nimicite de filoxeră; unii oameni au rămas restanți cu darea. Pentru scoaterea acesteia s'a ținut astăzi licitare, sub conducerea esecutorului de stat *Gidai Sándor*. E revoltător lucru a vedea cum bietul țeran, pentru 20—24 florini e despoiat de un bun așa mare și necesar pentru el, cum s'nt vitele de jug; și încă cu prețuri scandaloase. E de neiertat faptul esecutorului de stat. 'I-se făceau oferte de bani, ca să nu vîndă vitele. Un țeran îi oferise mai mult de jumătate (15 fl.) din datoria sa de 24 fl., n'a fost cruțat, deși în cazul acesta legea-l scutește de esecuție. S'a făcut abus și cu terminul acestei licitări. Pe când terminul esecuțiunii asupra comunei *Ciugud* a fost să fie tot azi, aceea s'a pus pe Marți (31). Ear' cea dela Drîmbar (?) ('mi-se pare) în loc de a se ține în 24 s'a ținut în 21. Oare se poată esecutorul schimba după plac terminul acestor zile de osândă?

Direcțiunea financiară, care pe baza vreunei hotărâri a congregațiunii comitatense va fi lăsat, ca să se întempe esecuția, ar trebui să-și îndrume organele sale esecutive de a fi cu toată posibilă cruțare față de bietul țeran, să nu-l amărăscă și prin purtări despotice, nici să-și sărăcească prin licitațiuni de acestea, căci amăriciunea și sărăcia poporului vor avè să o resimtă *acești domni mari*.

POSTA REDACȚIEI

G. A. în Bran. Pentru a așeza băiatul la meserie, adresează-te la dl Victor Tordășianu, presidentul »Reuniunii sodalilor români din Sibiu«, sau la dl Petra-Petrescu în Brașov (la filiala »Albinei«). Concursurile la fondul »Andronic« se vor publica nu peste mult; vom vesti și noi în foaie.

P. în Berzova. Am vestit la acest loc de mai multe-ori, că din România nu se dau la noi vite în iernat.

Abonentului nr. 7219. Pentru licența de sare și țabac trebuie să te adresezi la direcția financiară prin primăria comunală. Cetește despre aceasta ce am scris noi în foaie, în nr. 37 (la »Intrebări și răspunsuri«) și în nr. 42 (la partea economică: Cum să deschidem o boltă).

I. O. în B. Pr. Nici ca fond, nici ca formă, nu întrunește condițiile de a se pute publica.

»*O întemplantă din curiositate*« e un început mult mai primitiv decât să se poată publica. Cearcă cu adunarea de material de literatură populară; poate să fii mai norocos.

Pentru redacție și editură responsabil: **Andrei Baltes**
Proprietar: Pentru »Tipografia« societate pe acțiuni: **Iosif Marshall**.

„Tipografia“, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Se află de vânzare:

George du Maurier

TRILBY.

IN ROMANEȘTE
DE
AFIN DE LA TUSCIA.

Prețul 1 fl. v. a plus 5 cr. porto.

„Tipografia“, soc. pe acțiuni Sibiu.

Se află de vânzare:

Chestiunea

Română

în Roma.

Conferența

domnului

Roberto Fava.

Prețul numai 20 cr.

„Tipografia“, societate pe acț. în Sibiu.

Portretul
lui

Dr. Gregoriu Silași,

lucrat după o fotografie, tipărit pe carton fin,
în mărime de 24x32 cm. se trimite francat
pentru 25 cr.

Librăria „Tipografie“, soc. pe acțiuni.

„Tipografia“, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Poesiile

mult iubitului și originalului poet

George Coșbuc,

se află de vânzare la „Tipografia“, pe lângă
prețurile originale și anume:

„Balade și Idile“ (editura Librăriei Socec
& Comp., 1893) fl. 1.50.

„Fire de tort“, versuri (ca continuare la „Ba-
lade și Idile“), editura Librăriei C. Sfetea,
1896 fl. 1.25.

La comanda, care sunt a se adresa „Ti-
pografie“, soc. pe acțiuni în Sibiu, este de
a se adăuga pe lângă prețul vol. și 5 cr.
porto pentru 1 volum.

KATHREINER
cafea de maltă
Kneipp.

Bunicii și mie!

Probat de mai mult ani ca cel mai escelent adaus la cafeaua
de bone. — Recomandat de medici celor ce sufer de nervi,
inimă, stomac, anemie etc. — In sute de mii de familii cea
mai plăcută cafea.

[1] 9-10

Ilustrații românești!

Cărți postale

cu

ilustrații românești

„.....toate 'n tot
Frumoase cât eu nici nu pot
Mai frumoase să-'mi socot —
Cu mintea mea“

în

peste 20 variante,

care de care

mai fermecătoare

Se află cu prețul de 5 cr. per bucată

la

„Tipografia“,

societate pe acțiuni în Sibiu, str. Poplăcei nr. 16.

La cumpărări mai mari se dă rabat potrivit.

Vederi pitorești.

Porturi românești din diferite părți.

Tipuri admirabile

Fabrică de casse.

Subscrisul îmi iau voie a face atent p. t. publicul meu la

cassele sigure de foc și spargere,

cari se fac în fabrica mea. La mine se fac casse numai din material bun și tare. De aceea rog cu deosebire on. public, care caută casse, să binevoiască a fi cu atențiune în lista prețurilor la greutatea și măsura indicată pentru-ca privindu-le numai pe din-afară se nu confundă cu alte casse ce obvin în comerț, făcute din material slab și ușor.

În fabrica mea se pregătesc (la comandă, după măsură, cu prețuri ieftine) casse și tresort — e panțerate din oțel absolut imposibile de a le găuri.

Pentru biserică și comune casse după înțelegere cu plătire în rate.

Lista prețurilor gratis și franco

Instalare de lumină Atycelen.

Gustav Moess,

[8] 19—

fabrică de casse în Sibiu,
strada Poplăci-mare Nr. 8.

JULIUS ERÖS,

firmă înprotocolată la tribunalul comercial r. u.

MAGAZIN

de oroloage, juvele, tot felul de articole de aur și argint.

Oroloj de buzunar remontoir-nichel	dela 2.50 până 6 fl.
Oroloj de buzunar remontoir-argint	> 4.50 > 10 >
Oroloaj de buzunar remontoir veritabil argint-tula, cu părți de aur	> 9.— > 15 >
Oroloaje pentru dame din aur, veritabil de Genf	> 12.— > 35 >
Oroloaje pentru domni din aur, veritabil de Genf	> 20.— > 80 >
Deșptător de nichel, marcă fină	> 2.— > 3 >
Oroloaje cu pendul franc., cu resare, în cutii frumoase	> 5.— > 15 >
Oroloaje cu pendul vienez cu ponduri	> 14.— > 35 >
Oroloaje de părete, diferite modele	> 2.— > 15 >
Lanțuri de gât pentru dame, de aur	> 6.— > 20 >
Lanțuri de oro'oaje pentru dame, de aur	> 9.— > 30 >

Lanțuri de oroloaje pentru d-ni, de aur	dela 20.— până 70 >
Inele de aur de tot felul	> 2.— > 12 >
Inele de aur cu diamant veritabil	> 6.— > 25 >
Inele de aur cu briliant veritabil	> 12.— > 150 >
Inele de aur cu briliant imitat,	> 3.50 > 6 >
Cercei de aur de tot felul	> 2.— > 6 >
Cercei de aur cu diamant veritabil	> 6.50 > 40 >
Cercei de aur cu briliant veritabil	> 23.— > 250 >
Cercei de aur cu briliant imitat	> 3.50 > 6 >
Brățare de aur de tot felul	> 10.— > 20 >
Broșe de aur de tot felul	> 6.— > 20 >
Lanțuri de oroloj și de gât din argint	> 1.— > 4 >
Cercei și inele de argint	> —.80 > 2 >
Brățare și broșe de argint	> —.80 > 5 >

Juvere de tot felul dela 15 cr. (preț de facon) până la 15 fl., precum și amulete, ju-ju-uri, lanțuri, brățare, medalii broșe, ace de cravată, tabachiere și țigăre de țigarete, tacâmuri, chibritelnițe, sugarete, nasturi de manșete etc.

Fiecare obiect de aur sau de argint e esaminat și probat din oficiu și pe fiecare bucată se poate vedea esact proba oficioasă (marca oficioasă); eu garantez în scris pe doi ani pentru mersul bun al oroloajelor mele. Toate comanda le efectuesc imediat, pe lângă rambursă sau trimitere anticipativă a prețului, cu îngrijire.

Reparaturi de tot soiul se esecută bine și conștientios.

Rugându-mă pentru numeroase binevoitoare comande, semnez cu deosebită stimă

JULIUS ERÖS,

Strada Cîsnădiei 3. Sibiu. Strada Cîsnădiei 3.

(Edificiul «Transilvania»).